

**NACIONALNA STRATEGIJA ZAŠTITE OD
NASILJA U OBITELJI,
ZA RAZDOBLJE OD 2008. DO 2010. GODINE**

- Prijedlog -

Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti

Zagreb, 2007. godine

SADRŽAJ:

1. Uvod	3
2. Područja djelovanja, aktivnosti i plan provođenja aktivnosti	7
I. Edukacija stručnjaka koji rade u području zaštite od nasilja u obitelji.....	7
II. Psihosocijalni tretman počinitelja nasilja u obitelji.....	12
III. Analiza i implementacija zakona iz područja zaštite od nasilja u obitelji.....	15
IV. Skloništa i potpora žrtvi nasilja u obitelji.....	23
V. Poboljšanje statusa žrtve u postupcima u kojima sudjeluje.....	30
VI. Senzibilizacija javnosti za problematiku nasilja u obitelji	37
3. Završne odrednice	40

1. Uvod

Ustavna i međunarodna osnova

Ustavom Republike Hrvatske („Narodne novine“, broj 41/01 – pročišćeni tekst), člankom 14. stavkom 1. propisano je: „Svatko u Republici Hrvatskoj ima prava i slobode, neovisno o njegovoj rasi, boji kože, spolu, jeziku, vjeri, političkom ili drugom uvjerenju, nacionalnom ili socijalnom podrijetlu, imovini, rođenju, naobrazbi, društvenom položaju ili drugim osobinama“, a člankom 23., između ostalog da: „Nitko ne smije biti podvrgnut bilo kakvu obliku zlostavljanja ...“. Sukladno navedenim odredbama Ustav i hrvatsko zakonodavstvo osobitu pozornost poklonilo je zaštiti ljudskih prava, suzbijanju svih oblika diskriminacije i sprječavanju zlostavljanja.

Na području ljudskih prava i sloboda, Republika Hrvatska osobitu pozornost poklanja provedbi međunarodnih ugovora, koji, po njihovoj ratifikaciji, temeljem članka 140. Ustava Republike Hrvatske postaju sastavni dio njenog pravnog sustava.

Ratifikacijom *Konvencije o pravima djeteta* Republika Hrvatska preuzela je obvezu sveobuhvatne zaštite prava djece među kojima se, između ostalih, ističe i zaštita djeteta od svakog oblika tjelesnog ili duševnog nasilja ili zlorabiranja, zanemarivanja ili zapuštenosti, zlostavljanja ili iskorištavanja, uključujući i spolno zlostavljanje dok o djetetu brine roditelj, zakonski skrbnik ili neka druga odgovorna osoba kojoj je skrb djeteta povjerena. Kao potpisnica Konvencije Republika Hrvatska dužna je poduzeti mjere zaštite koje po potrebi moraju obuhvatiti djelotvorne postupke uvođenja socijalnih programa za pružanje potrebne pomoći djetetu, onima koji o njemu brinu te sve oblike prevencije i utvrđivanja, izvješćivanja, ukazivanja, istraživanja, postupanja i praćenja slučajeva zlostavljanja djeteta.

Nadalje, ratifikacijom Konvencije o ukidanju svih oblika diskriminacije žena i donošenjem *Zakona o potvrđivanju Fakultativnog protokola uz Konvenciju o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena* („Narodne novine“-*Međunarodni ugovori, broj 3/01 i 14/03*), koji je stupio na snagu 7. lipnja 2001. godine, Republika Hrvatska je, kao članica Ujedinjenih naroda, uz Povelju ujedinjenih naroda, Opću deklaraciju o ljudskim pravima, Međunarodne paktove i druge međunarodne instrumente o ljudskim pravima i zabrani ponovno potvrdila svoju odlučnost da ženama osigura potpuno i jednako ostvarenje svih ljudskih prava i sloboda.

Fakultativni protokol uz Konvenciju o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena, postao je dio hrvatskog pravosudnog sustava čime je omogućeno žrtvi diskriminacije podnošenje pritužbe međunarodnom Odboru za uklanjanje diskriminacije žena, nakon što su iscrpljena domaća pravna sredstva. Protokolom je osnažen nadzorni položaj Odbora stručnjaka za praćenje primjene Konvencije, sa svrhom da države, potpisnice Konvencije, ženama osiguraju potpuno i jednako ostvarenje svih ljudskih prava i temeljnih sloboda, te da poduzmu djelotvorne mjere kako bi spriječile povredu tih prava i sloboda.

Uvažavajući tekst Konvencije, pod diskriminacijom žena podrazumijeva se: „... svaka razlika, isključenje ili ograničenje učinjeno na osnovi spola kojemu je posljedica ili svrha da ženama ugrozi ili onemogući priznanje, uživanje ili korištenje ljudskih prava i osnovnih sloboda na političkom, gospodarskom, društvenom, kulturnom, građanskom ili drugom području, bez obzira na njihovo bračno stanje, na osnovi jednakosti muškaraca i žena“.

Ovom definicijom diskriminacije obuhvaćena je izravna ili neposredna, neizravna ili posredna diskriminacija, a odnosi se na sva područja života, što podrazumijeva diskriminaciju na „političkom, gospodarskom, društvenom, kulturnom, građanskom ili drugom području“. Upravo ovakva formulacija članka 1. Konvencije omogućuje progresivno tumačenje diskriminacije i na obitelji, što je i uvaženo člankom 5. *Zakon o ravnopravnosti spolova Republike Hrvatske („Narodne novine“ broj 116/03).*

Nadalje, temeljem članka 2.e) Konvencije, države članice Ujedinjenih naroda dužne su poduzeti odgovarajuće mjere za uklanjanje svih oblika diskriminacije, počinjene od bilo koje pravne ili fizičke osobe, te su odgovorne i za slučaj ako ne poduzmu takve mjere. Države članice Ujedinjenih naroda odgovorne su i za privatne akte, ako propuste poduzeti odgovarajuće korake u pravcu prevencije, istrage, kažnjavanja te, u vezi toga, na odgovarajuću naknadu štete. Odbor Ujedinjenih naroda za uklanjanje diskriminacije žena u svojoj Općoj preporuci br. 19 iz 1992. godine o nasilju nad ženama, pojasnio je da definicija diskriminacije uključuje i nasilje nad ženama, odnosno spolno utemeljeno nasilje, koje je usmjereno protiv žena zato što su ženskog spola, te neproporcionalno pogađa žene, a uključuje djela ili pokušaje primjene fizičkog, psihičkog ili seksualnog nasilja. Iz navedenog proizlazi obveza države da poduzima mjere za prevenciju nasilja i istraži slučajeve nasilja te kazni počinitelje.

Republika Hrvatska, sukladno preuzetim obvezama, je, Odboru Ujedinjenih naroda za ukidanje svih oblika diskriminacije žena, 1994. godine podnijela Inicijalno izvješće o provedbi Konvencije, a u listopadu 2003. godine Drugo i treće periodično izvješće za razdoblje od 1995. do 2003. godine. Povodom toga, Odbor Ujedinjenih naroda na svojoj 673. i 674. sjednici, održanoj 18. siječnja 2005. godine, usvojio je *Zaključne preporuke za Republiku Hrvatsku* koje su uzete u obzir prilikom izrade strategije (CEDAW/C/CRO/2-3), s naglaskom na odlomak 31. i 32., koji se odnose na obiteljsko nasilje i nasilje nad ženama.

U odlomku 31. se navodi: „*Priznavajući napore Države stranke da počne rješavati pitanje nasilja nad ženama Odbor je zabrinut zbog velike učestalosti nasilja u obitelji, ograničenog broja skloništa namijenjenih ženama žrtvama nasilja, te pomanjkanja jasnih postupaka ili protokola za primjenu zakona i osoblja zdravstvene njege koje je odgovorno za slučajeve nasilja u obitelji. Odbor je također zabrinut zbog skupoće zastupanja pred sudovima što može biti preprekom da žene žrtve nasilja traže zaštitu putem pravnog poretka.*“, a u odlomku 32. *Zaključne preporuke*: „*Odbor potiče državu stranku da pruži visoki prioritet provedbi Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji te da s njim u potpunosti upozna javne djelatnike i društvo općenito, te da žurno dovrši i provede Nacionalnu strategiju za zaštitu od nasilja u obitelji, koja je u pripremi. Odbor poziva Državu stranku da osigura da se nasilje u obitelji progoni i kazni te da ženama olakša pristup pravnoj pomoći. Odbor potiče državu stranku da osigura dovoljno skloništa dostupnih ženama žrtvama nasilja. On također poziva državu stranku da osigura da javni djelatnici, posebno osoblje odgovorno za provođenje zakona, sudstvo, zdravstveni i socijalni radnici budu u potpunosti upoznati s mjerodavnim zakonskim odredbama i da razviju osjećaj za sve oblike nasilja nad ženama te da na njih odgovore na odgovarajući način.*“

Osim u navedenim dokumentima definiciju nasilja nad ženama nalazimo i u *Deklaraciji Ujedinjenih naroda o uklanjanju nasilja nad ženama iz 1993. godine*. Predmetna Deklaracija nasilje nad ženama opisuje kao: „... bilo kakav akt nasilja koje se temelji na rodu i spolu, a koji kao posljedicu ima, ili je vjerojatno da će imati, fizičku, seksualnu ili psihološku štetu ili

patnju u žena, uključujući prijetnje takvim radnjama, prisilu ili samovoljno lišavanje slobode, bilo u javnom ili privatnom životu.“

Nadalje, nasilje u obitelji, *Pekinskom platformom za djelovanje*, usvojenoj na Četvrtoj svjetskoj konferenciji o ženama 1995. godine, određeno je kao „...*bilo koji čin rodno temeljenog nasilja koje rezultira, ili bi moglo rezultirati u fizičkoj, seksualnoj ili psihološkoj šteti i patnji žena, uključujući prijetnje takvim činom, prinudom ili samovoljnim lišavanjem slobode, u javnom i privatnom životu“.*

Obveze Republike Hrvatske u ovom području proizlaze i iz *Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda Vijeća Europe* i Protokola br. 1, 4, 6, 7, i 11, 12, 13 i 14 o njejoj provedbi koje je Republika Hrvatska također ratificirala. Za istaknuti je Protokol 12 o nediskriminaciji iz 2003. godine, kojim se propisuje obveza ugradnje odredbi o zabrani diskriminacije u nacionalno zakonodavstvo te o zaštiti toga prava pred Europskim sudom za ljudska prava.

Kao članica Vijeća Europe, Republika Hrvatska, u obvezi je uvažavati i *Preporuku Rec (2002)5 Odbora ministara o zaštiti žena od nasilja*, kojom se nasilje nad ženama propisuje kao: „... *bilo koji čin nasilja utemeljenog na spolu, koji rezultira ili bi mogao rezultirati psihičkim, seksualnim ili psihološkim ozljedama ili patnjama žene, uključujući prijetnju, prisilu, ili arbitrarno oduzimanje slobode, bilo u javnom ili privatnom životu“.*

Vijeće Europe, u cilju poticanja mjera prevencije i borba protiv nasilja nad ženama, 2007. i 2008. godinu posvetilo je provedbi *Kampanje za borbu protiv nasilja nad ženama uključujući i nasilje u obitelji*, te je pozvalo sve države članice da se aktivno, na nacionalnoj razini, uključe u provedbu ove aktivnosti. Obiteljsko nasilje je ozbiljna povreda temeljnih ljudskih prava svakog člana obitelji, a osobito žene koja je najčešće izložena ovom riziku, te u širem smislu može se smatrati kao i povredom cijelog društva uključujući i buduće generacije. Pokrećući Kampanju, Vijeće Europe navodi da države članice Vijeća Europe imaju obvezu postupati kako bi spriječile ovu vrstu nasilja, zaštititi žrtvu, dodijeliti joj kompenzaciju te tužiti i kazniti počinitelje. Također ističu da su u obvezi poduzeti mjere kako bi osigurale okruženje u kojem žene ne bi bile izložene nasilju, kao i na poduzimanje mjera zaštite žena izloženih ovoj opasnosti.

Ciljevi Kampanje su: među članicama Vijeća Europe podići svijest da je nasilje nad ženama povreda ljudskih prava te potaknuti građane da mu se suprotstave, poticati države članice da osiguranjem odgovarajućih sredstava pokažu političku volju za postizanje konkretnih rezultata u okončavanju nasilja nad ženama, kroz zakone i nacionalne Akcijske planove, uz puno uvažavanje Preporuke Vijeća Europe Rec(2002)5 o zaštiti žena od nasilja, promicati primjenu učinkovitih mjera za sprječavanje i borbu protiv nasilja nad ženama, kao i redovito nadgledanje postignutog napretka.

Države članice pozvane su da učine značajan pomak za vrijeme Kampanje u pogledu političkih i pravnih mjera podrške i zaštite žrtava, prikupljanja podataka, promicanja prakse koja se pokazala uspješnom u prevenciji nasilja nad ženama, te podizanja svijesti i aktivnog sudjelovanja muškaraca u borbi protiv nasilja nad ženama u obiteljskom okruženju, kako bi oni poticali druge muškarce u suprotstavljanu ovom ozbiljnom problemu.

Slijedom preporuka Vijeća Europe o provođenju Kampanje, Republika Hrvatska, donošenjem *Programa aktivnosti za provedbu Kampanje za borbu protiv obiteljskog nasilja nad ženama*, aktivno se uključila u njezinu provedbu na nacionalnoj razini. Ovaj Program, osim analize

postojećeg stanja, ciljeva, strategija, poruka i promidžbenog slogana „Za nasilje nema opravdanja“, sadrži i niz razrađenih aktivnosti za provedbu Kampanje. Sve ovo vezano je uz međunarodne i nacionalne datume o zaštiti ljudskih prava i unaprjeđenje položaja žrtava nasilja u obitelji: 8. ožujka – Međunarodni dan žena, 15. svibnja – Međunarodni dan obitelji, 22. rujna – Nacionalni dan borbe protiv nasilja nad ženama i 25. studenog – Međunarodni dan borbe protiv nasilja nad ženama.

Kampanja je u Republici Hrvatskoj započela na Međunarodni dan borbe protiv nasilja nad ženama - 25. studenoga 2006. godine, njenim javnim predstavljanjem, a završit će na Međunarodni dan žena – 8. ožujka 2008. godine. Program aktivnosti na provedbi Kampanje za borbu protiv obiteljskog nasilja nad ženama objavljen je na web stranici Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, www.mobms.hr.

Osim navedenih datuma, koji se redovito obilježavaju u Republici Hrvatskoj, a tijekom 2007. i 2008. godine obilježavaju se i u okviru spomenute Kampanje, Republika Hrvatska obilježava i 19. studeni – Svjetski dan prevencije zlostavljanja djece te 20. studeni - Međunarodni dan Konvencije o pravima djeteta.

Zakonodavni okvir u Republici Hrvatskoj

Čitav niz propisa Republike Hrvatske osigurava određenu pravnu i institucionalnu zaštitu žrtava i svjedoka kaznenih, odnosno prekršajnih djela vezanih uz nasilje u obitelji.

Sukladno odredbama iz članka 69. *Zakona o policiji* („Narodne novine“ broj 129/00), policija je dužna, dok za to postoje opravdani razlozi, uspostavom primjerenih mjera zaštititi žrtvu i drugu osobu koja je dala, ili može dati podatke važne za kazneni postupak, ili osobu koja je s navedenim osobama u vezi, ako im prijete opasnost od počinitelja ili drugih osoba. Poblize, na temelju članka. 129. Vlada Republike Hrvatske, uredbom, propisuje vrste mjera i postupak zaštite žrtava kaznenih djela te drugih osoba iz članka 69. ovog Zakona.

Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji („Narodne novine“ broj 116/03), kao jednu od mogućnosti zaštite žrtve nasilja u obitelji, propisuje da će radi zaštite i osiguranja osobe izložene nasilju nadležni sud izdati nalog policijskim službenicima da otprate osobu izloženu nasilju u kuću, stan ili drugi stambeni prostor radi uzimanja određenih isprava, odjeće, novca i drugih stvari za ostvarivanje njenoga svakodnevnoga života. Povrh toga sud može počinitelju nasilja u obitelji izreći zaštitne mjere udaljenja iz stana, kuće ili nekog drugog stambenog prostora, zabrane približavanja žrtvi nasilja, zabrane uznemiravanja ili uhođenja osobe izložene nasilju, obvezan psihosocijalni tretman, obvezno liječenje od ovisnosti, oduzimanje predmeta koji je namijenjen ili uporabljen u počinjenju prekršaja, kao samostalne mjere ili mjere uz druge prekršajne sankcije. Temeljem zakona i podzakonskih akata te sadržaja i obveza propisanih Nacionalnom strategijom zaštite od nasilja u obitelji, za razdoblje od 2005. do 2007. godine, Vlada Republike Hrvatske je 2005. godine donijela *Protokol o postupanju u slučaju nasilja u obitelji*, a 2006. godine, temeljem stupanja na snagu izmjena Obiteljskog zakona, i izmjene i dopune Protokola.

U svrhu djelotvornije provedbe propisanih zaštitnih mjera, a na temelju članka 21. Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji i članka 128. Zakona o policiji, ministar unutarnjih poslova donio je i *Pravilnik o načinu provedbe zaštitnih mjera koje su Zakonom o zaštiti od nasilja u obitelji stavljene u nadležnost policije* („Narodne novine“, broj 27/04).

Zakonom o kaznenom postupku („Narodne novine“ broj 110/97, 112/99, 58/02, 62/03 i 115/06) i *Zakonom o sudovima za mladež* („Narodne novine“ broj 111/97) propisan je niz mjera kojima se štiti sigurnost, privatnost osobnog i obiteljskog života svjedoka i žrtava te sekundarne viktimizacije. U tijeku provedbe kaznenog postupka, a u svrhu zaštite žrtve ili svjedoka, moguće je i poduzimanje mjera opreza, mjera pritvora, posebnog načina sudjelovanja i ispitivanja svjedoka u postupku, ograničenja ili isključenja javnosti, udaljenja optuženika iz sudnice te mjera održavanja reda u sudnici. Zakonom o kaznenom postupku, za razliku od *Zakona o prekršajima* („Narodne novine“ broj 88/02, 122/02, 187/03, 105/04, 127/04), puno je sadržajnije propisana svrha i način zaštite svjedoka/oštećenika. Zakonom o prekršajima propisane su mjere opreza, uhićenje i zadržavanje počinitelja prekršaja te, u vrlo ograničenoj mjeri, poseban način sudjelovanja i ispitivanja svjedoka u postupku. Međutim, Zakonom o prekršajima predviđena je mogućnost da se, ukoliko ovaj Zakon ne sadrži odredbe o pojedinim pitanjima iz postupka, na odgovarajući način primijene odredbe Zakona o kaznenom postupku, čime su kompenzirani određeni nedostaci Zakona o prekršajima.

Kaznenim zakonom („Narodne novine“ broj 110/97, 111/03, 105/04, 71/06 i 110/07), kao jedan od oblika zaštite žrtve ili svjedoka, okvalificirana su slijedeća kaznena djela: sprječavanje dokazivanja, povreda tajnosti postupka, otkrivanje identiteta zaštićenog svjedoka, iznuđivanje iskaza, dok je kaznenim djelom teškog ubojstva, kao kvalifikatorna okolnost, predviđeno usmrćenje drugoga radi prikrivanja drugog kaznenog djela.

Zakonom o zaštiti svjedoka („Narodne novine“ broj 163/03) propisane su mjere zaštite svjedoka/žrtava izvan kaznenog postupka, što podrazumijeva tjelesnu i tehničku zaštitu, premještanje, prikrivanje identiteta i vlasništva te promjenu identiteta.

U cilju uklanjanja diskriminacije žena i uspostavljanja stvarne ravnopravnosti spolova provedbom politike jednakih mogućnosti Hrvatski sabor je, 2006. godine, usvojio *Nacionalnu politiku za promicanje ravnopravnosti spolova 2006. – 2010.* („Narodne novine“ broj 114/06). Poglavlje V. Nacionalne politike pod nazivom „Nasilje nad ženama“ sadrži ciljeve i provedbene mjere za suzbijanje i uklanjanje obiteljskog nasilja provođenjem postojećih strategija i programa te mjere za uklanjanje svih ostalih oblika nasilja nad ženama.

2. Područja djelovanja, aktivnosti i plan provođenja aktivnosti

I. EDUKACIJA STRUČNJAKA KOJI RADE U PODRUČJU ZAŠTITE OD NASILJA U OBITELJI

a) Analiza i ocjena stanja

U Republici Hrvatskoj postoji višegodišnje iskustvo izobrazbe stručnih radnika i javnih službenika, kao i volontera okupljenih oko udruga građana o obiteljskom nasilju. Temeljem raspoloživih podataka, u proteklih devet godina, edukacijskim programima o obiteljskom nasilju bilo je obuhvaćeno oko 2.500 djelatnika nadležnih ministarstava, državnog odvjetništva, javnih ustanova i organizacija civilnog društva koje se bave nekim od aspekata nasilja u obitelji. U najvećem broju polaznici edukacije bili su djelatnici iz sustava obrazovanja (1.021), unutarnjih poslova (603), sudstva i državnog odvjetništva (360),

socijalne skrbi (326), zdravstva (100), te djelatnici i volonteri organizacija civilnog društva. Najveći broj polaznika ovih edukativnih programa zabilježen je u Poliklinici za zaštitu djece Grada Zagreba (1.098), a potom slijede Društvo za psihološku pomoć – DPP (638), Ženska soba (157), Centar za edukaciju i istraživanja – CESI (146) i Ženska grupa Karlovac „Korak“ (111). Od 2006. godine u edukaciju se uključila i Grupa za ženska ljudska prava - B.a.B.e., osobito na području Vukovarsko-srijemske županije, ali i drugim dijelovima Republike Hrvatske. Od 2007. godine Pravosudna akademija Ministarstva pravosuđa započela je provedbu edukativnih programa koje je završilo oko 250 sudaca i općinskih državnih odvjetnika. Policijska akademija, u svrhu što djelotvornije provedbe odgovarajućih propisa o nasilju o obitelji, od 2007. godine započela je i s izobrazbu policijskih službenika, voditelja smjena operativnog dežurstva u policijskim postajama.

Tijekom proteklih godina, a na temelju izučavanja i stručnih spoznaja u ovom području razvijena su četiri osnovna programa izobrazbe. Jedan od ovih programa usmjeren je na specifičnu ulogu i zadatke djelatnika koji rade u pojedinom sustavu, s ciljem unaprjeđenja njihovih znanja i postupaka prigodom poduzimanja pojedinih radnji, uz naglasak na prevenciju i intervenciju. Drugi program namijenjen je širem krugu korisnika, a radi povećanja osjetljivosti za obiteljsko nasilje, njegovo prepoznavanje, zastupanje i pružanje podrške žrtvama. U ovim programima težište je stavljeno na prevenciju i zagovaranje. Treću skupinu čine programi koji istodobno nastoje dati specifična znanja i vještine potrebne za pojedinu djelatnost, uključujući i intervencije, ali i unaprijediti djelotvornu suradnju među svim službama u lokalnoj zajednici koje dolaze u doticaj s obiteljskim nasiljem. Ovi su programi međuresorni i umrežavajući. Četvrtu grupu čini program osposobljavanja za provedbu psihosocijalnog tretmana počinitelja nasilja u obitelji.

Provedenim izobrazbama pokriven je samo dio potreba djelatnika u pojedinim sustavima, a neki dijelovi Republike Hrvatske nisu bili obuhvaćeni. Stoga je u narednom razdoblju nužno intenzivirati i bolje pripremiti osposobljavanje djelatnika u sustavu državne uprave za suzbijanje obiteljskog nasilja. Iskustvo pokazuje da trodnevni seminari predstavljaju optimalan format i trajanje.

Budući da sustav obrazovanja ima najveće mogućnosti preventivnog djelovanja i intervencija radi zaštite djece od nasilja, u slijedećem razdoblju u okviru nastavničkih fakulteta i Agencije za odgoj i obrazovanje, uključujući predškolski odgoj i obrazovanje, osnovnoškolsko i srednjoškolsko obrazovanje, Agencije za znanost i visoko obrazovanje te Agencije za obrazovanje odraslih potrebno je nastaviti osposobljavati prosvjetne djelatnike, osobito stručne suradnike u školama (psihologe, pedagoge, defektologe, socijalne radnike i zdravstvene djelatnike) za prepoznavanje nasilja, primjereno reagiranje i interveniranje. Iskazana je potreba primjene programa obrazovanja na područjima Republike Hrvatske koja dosad nisu bila obuhvaćena, primjerice Varaždinske, Međimurske, Šibensko-kninske, Splitsko-dalmatinske, Osječko-baranjske, Sisačko-moslavačke i Požeško-Slavonske županije. Nadalje, u ove programe potrebno je uključiti i djelatnike koji nisu ranije pohađali ovakvu izobrazbu. Sadržaj kojim bi se proširili postojeći programi bili bi usmjereni na senzibilizaciju mladih na prepoznavanje nasilja u vezama djevojaka i mladića i primjereno reagiranje na njega, što bi bio snažan prilog prevenciji obiteljskog nasilja. Može se procijeniti da bi ovom izobrazbom trebalo obuhvatiti oko 1.500 djelatnika u obrazovanju tijekom trogodišnjeg razdoblja.

Potrebno je nastaviti izobrazbu policijskih službenika nižeg i srednjeg menadžmenta kako bi bolje razumjeli dinamiku nasilja u obitelji, učinke vrijednosnih sustava i pristranosti prilikom

provedbe intervencija. Premda je u proteklom razdoblju znatan broj ove razine policijskih službenika završio neki oblik izobrazbe, a uzevši u obzir da u policiji postoji relativno velika fluktuacija unutar sustava, vjerojatno jedan dio policijskih službenika već izobraženih u području obiteljskog nasilja nije na radnim mjestima na kojima je u mogućnosti koristiti sva znanja i vještine koje su stekli. U slijedećem razdoblju trebalo bi pristupiti izobrazbi otprilike 600 djelatnika Ministarstva unutarnjih poslova prema modelu koji se već pokazao uspješnim, a to je trodnevna integrirana međuresorna izobrazba sa sustavima pravosuđa, socijalne skrbi i zdravstva na razini pojedine županije.

Obzirom na velika očekivanja od sustava socijalne skrbi, broj djelatnika koji su pohađali specifičnu izobrazbu u području obiteljskog nasilja posebno ne zadovoljava. To se naročito odnosi na sadržaje razumijevanja dinamike nasilja u obitelji, podrške žrtvama obiteljskog nasilja i učinkovite suradnje s drugim službama u zajednici. Sustav socijalne skrbi se dnevno susreće sa brojnim slučajevima nasilja u obitelji, te su djelatnici često u profesionalno teškoj situaciji bilo u odnosu na žrtve, bilo na počinitelja, te je važno da tijekom izobrazbe imaju priliku raditi na svom profesionalnom stresu i sustavu vrijednosti. Procjenjuje se da bi oko 600 stručnih djelatnika sustava socijalne skrbi trebalo uključiti u izobrazbu.

Ministarstvo pravosuđa, odnosno sudovi (osobito prekršajni i općinski), te općinska i županijska državna odvjetništva imaju nove zadaće u području suzbijanja obiteljskog nasilja za provedbu kojih je potrebna dodatna edukacija. Neke od ovih novina proizlaze iz relativno novih zakonskih odredbi, ali još više iz drugačijeg društvenog odnosa i smanjivanja tolerancije prema obiteljskom nasilju. Stoga bi u specifične programe izobrazbe trebalo uključiti oko 300 djelatnika, odnosno sudaca, državnih odvjetnika i stručnih suradnika.

U sustavu zdravstva primijećena je negativna promjena tijekom posljednjih 8 godina. Nakon privatizacije primarne zdravstvene zaštite drastično je opalo zanimanje liječnika primarne zdravstvene zaštite i njihovih medicinskih sestara za sudjelovanje u izobrazbi o obiteljskom nasilju. Razlozi se nalaze u činjenici da im je odlazak na izobrazbu povezan s dodatnim izdacima jer moraju osigurati plaćenu zamjenu u svojoj ambulanti, a ova vrsta izobrazbe nije atraktivna kao one koje organiziraju farmaceutske tvrtke. Osim toga intervencija liječnika primarne zdravstvene zaštite u slučaju obiteljskog nasilja nosi sa sobom opasnost da ta obitelj promijeni liječnika. No u okviru specijalizacije iz obiteljske medicine uvedeni su neki sadržaji koji bi trebali senzibilizirati liječnike za problem obiteljskog nasilja. Zbog navedenih razloga teže je procijeniti koliko bi liječnika valjalo uključiti u programe izobrazbe u području obiteljskog nasilja, ali kako bi se postigla kritična masa za promjenu prakse procjenjuje se da je potrebno uključiti njih 500-tinjak.

U narednom razdoblju nužno je provesti stručno usavršavanje i 140 stručnjaka za provedbu psihosocijalnog tretmana počinitelja nasilja u obitelji. Samo na taj način ostvarit će se planirana mreža tretmanskih centara za rad s nasilnicima u svim županijama i većim gradovima do 2010. godine. Izobrazba ovih stručnjaka traje 9 do 12 dana.

Na temelju dosadašnjih iskustava i podataka procjenjuje se da je u slijedeće tri godine potrebno provesti izobrazbu oko 3.640 djelatnika o njima primjerenim sadržajima iz područja obiteljskog nasilja.

Izobrazbu je važno graditi na već postignutim iskustvima. Prepoznate su organizacije koje mogu kvalitetno provoditi izobrazbu. Četiri postojeća oblika programa izobrazbe su se pokazali korisnima i dobro prihvaćenima. No u narednom razdoblju za svaki od njih valjalo bi

utvrditi ključne (sržne) elemente koje pojedini tip programa treba obuhvatiti kako bi svi izvoditelji izobrazbe djelovali usklađeno, unoseći pri tome u svoj rad dobrodošle inovacije i specifične naglaske. Stoga je potrebno učiniti analizu programa izobrazbe o kojima već postoji određeno saznanje i iskustvo u provedbi, a zatim utvrditi zajedničke i specifične sadržaje i metodičke pristupe u budućim programima. Programe bi trebalo verificirati kako bi polaznice/i mogli dobiti potvrđnice (certifikate). Time bi se povećala njihova motiviranost za sudjelovanje. U tijelu koje će verificirati programe trebaju biti i predstavnici provoditelja dosadašnjih edukacija. Posebno se uspješnim pokazao model trodnevne multisektorske izobrazbe na razini pojedine županije, te bi ga trebalo primjenjivati i nadalje te uključiti županijske koordinate za suzbijanje obiteljskog nasilja.

Evidencija izobrazbe u pojedinim sustavima je slaba, posebno nema ocjene o postignuću ciljeva izobrazbe i povećanja kompetencija nakon završenog programa. Posebnu pažnju treba posvetiti evaluaciji postignuća programa izobrazbe, što do sada nije bio slučaj. Kako bi se utvrdila učinkovitost programa i postizanje ciljeva, nužno je ugraditi stručne elemente evaluacije u čitav projekt osposobljavanja za suzbijanje nasilja. Ujedno, u proračunu za provedbu programa izobrazbe za svaku je godinu, potrebno planirati sredstva za provedbu evaluacije njihove učinkovitosti. Slijedom navedenog, i u proračunu svakog državnog tijela nužno je planirati sredstva za stručno usavršavanje djelatnika u području obiteljskog nasilja i evaluaciju programa. Budući da optimalan program izobrazbe traje 3 dana, moguće je procijeniti potrebna sredstva. Iskustvo pokazuje da jedan dan izobrazbe po polazniku iznosi oko 600,00 kn, a tipični trodnevni seminar oko 1.800,00 kn po polazniku, što ne uključuje troškove putovanja i smještaja.

Izvoditelji izobrazbe, pretežito, bili su stručnjaci/djelatnici zaposleni izvan državnih tijela.

b) Ciljevi

Ciljevi područja *Edukacija stručnjaka koji rade u području zaštite od nasilja u obitelji* u slijedećem vremenskom razdoblju su :

- poboljšati i intenzivirati programe osposobljavanja za suzbijanje obiteljskog nasilja za djelatnike u državnim tijelima,
- unaprijediti stručne kompetencije i odgovornost djelatnika sustava obrazovanja, policije, socijalne skrbi, zdravstva, pravosuđa i organizacija civilnog društva, za prepoznavanje, primjereno interveniranje, međuresornu suradnju i suzbijanje obiteljskog nasilja.

c) Mjere

1. Utvrditi zajedničke i specifične sadržaje i optimalan metodički pristup u poboljšanim programima izobrazbe za djelatnike državnih tijela i javnih ustanova

Nositelji: nadležna državna tijela čiji djelatnici će pohađati programe izobrazbe (Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstvo unutarnjih poslova, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Ministarstvo pravosuđa, Državno odvjetništvo RH, Visoki prekršajni sud RH) u suradnji s Agencijom za obrazovanje odraslih, organizacije civilnog društva

Aktivnosti:

1. izraditi analizu postojećih programa izobrazbe u području obiteljskog nasilja u pojedinom sustavu

2. izraditi zajedničke osnove za programe izobrazbe u području suzbijanja obiteljskog nasilja te specifične programske sadržaje i metodičke pristupe za potrebe svakog sustava, uključujući visoko obrazovanje, te njihovu međuresornu suradnju

Rok: 2008. godina

Indikatori provedbe:

1. prikupljeni i analizirani programi, ocijenjena njihova primjerenost i potreba za nadograđivanjem
2. izrađeni zajednički i specifični sadržaji, određena okvirna satnica za njihovu provedbu i preporučeni optimalni metodički pristupi
3. utvrđeni elementi za evaluaciju postignuća pojedinog programa

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva u iznosu od 20.000 kuna osigurat će se u Državnom proračunu na pozicijama nadležnih tijela.

2. Provoditi sustavnu izobrazbu djelatnika državnih tijela, javnih ustanova i dijela organizacija civilnog društva o problematici nasilja u obitelji

Nositelji: državna tijela čiji djelatnici će pohađati programe izobrazbe (Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstvo unutarnjih poslova, Ministarstvo pravosuđa, Državno odvjetništvo RH, Visoki prekršajni sud RH, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti) u suradnji s Agencijom za obrazovanje odraslih, organizacije civilnog društva

Aktivnosti:

1. utvrditi trogodišnji plan izobrazbe iz područja obiteljskog nasilja te dinamiku ostvarivanja i evidentiranja polaznika izobrazbe
2. u svakom nadležnom državnom tijelu utvrditi izvore financiranja (Državni proračun i prihodi od igara na sreću) u cilju izobrazbe djelatnika državnih tijela, javnih ustanova i članova organizacija civilnog društva
3. provesti izobrazbu djelatnika o njima primjerenim sadržajima iz područja obiteljskog nasilja prema planu u svakom nadležnom državnom tijelu i javnim ustanovama
4. u izobrazbu uključiti članove organizacija civilnog društva radi unaprjeđivanja učinkovitog odgovora lokalne zajednice na nasilje u obitelji
5. razviti sustav kontrole kvalitete i evaluacije postignuća provedbe programa stručnog usavršavanja

Rok: Aktivnosti 1., 2. i 5. - 2008. godina

Aktivnosti 3. i 4. – kontinuirano

Indikatori provedbe:

1. izrađeni i usklađeni planovi izobrazbe u svakom nadležnom državnom tijelu
2. u svakom nadležnom državnom tijelu utvrđen sustav evidentiranja izobrazbe vlastitih djelatnika i djelatnika javnih ustanova
3. osigurana financijska sredstva u Državnom proračunu i Prihodima od igara na sreću za izobrazbu djelatnika državnih tijela, javnih ustanova i organizacija civilnog društva
4. utvrđen sustav evidentiranja izobrazbe članova organizacija civilnog društva
5. broj i kvaliteta provedenih programa stručnog usavršavanja prema planovima svakog državnog tijela
6. izrađen sustav praćenja, kontrole kvalitete i evaluacije provedenih programa izobrazbe s pripadajućim instrumentarijem i postupcima
7. provedena evaluacija postignuća izobrazbe

Potrebna financijska sredstva:

Potrebna financijska sredstva osigurat će se u Državnom proračunu na pozicijama nadležnih tijela.

3. Definiranje stavki u Državnom proračunu radi provođenja aktivnosti unaprjeđenja zaštite od nasilja u obitelji

Nositelji: *Ministarstvo financija, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Ministarstvo unutarnjih poslova, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Ministarstvo pravosuđa, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ured za ravnopravnost spolova Vlade RH, Ured za ljudska prava Vlade RH*

Aktivnosti:

1. uvesti stavku u Državni proračun, u razdjelu svakog državnog tijela nadležnog za problematiku nasilja u obitelji, radi osiguravanja sredstava za provođenje aktivnosti unaprjeđenja zaštite od nasilja u obitelji
2. pratiti utrošak sredstava namijenjenih provedbi aktivnosti unaprjeđenja zaštite od nasilja u obitelji

Rok: Aktivnosti 1 - 2008. godina
Aktivnosti 2. - kontinuirano

Indikatori provedbe:

1. u Državnom proračunu, u razdjelu svakog državnog tijela nadležnog za problematiku nasilja u obitelji, uvedena stavka za osiguravanje sredstava za provođenje aktivnosti unaprjeđenja zaštite od nasilja u obitelji
2. redovito praćenje utroška sredstava te osiguran uvid u način i namjenu utroška sredstava namijenjenih provedbi aktivnosti unaprjeđenja zaštite od nasilja u obitelji

Potrebna financijska sredstva:

Potrebna financijska sredstva osigurat će se u Državnom proračunu na pozicijama nadležnih tijela.

II. PSIHOSOCIJALNI TRETMAN POČINITELJA NASILJA U OBITELJI

a) Analiza i ocjena stanja

Iskustva stečena tijekom posljednjih desetak godina u Europskoj Uniji i Sjevernoj Americi pokazuju da je za učinkovito prekidanje nasilja u obitelji uz zaštitu žrtava i kažnjavanje počinitelja, neophodno osigurati i tretman počinitelja nasilja u obitelji kako bi se obrazac njihova nasilnog ponašanja prekinuo. Uspješnost ovakvih tretmana je između 60 i 80% u odnosu na ukupan broj počinitelja koji završe tretman. Uspješnost se prati kao neevidentiranje ponovljenog obiteljskog nasilja u razdoblju od dvije do pet godina nakon završetka tretmana. Ciljevi tretmana su: zaustavljanje nasilnog ponašanja, uspostavljanje samokontrole počinitelja nad svojim emocijama i ponašanjem, usvajanje nekih socijalnih vještina od strane počinitelja, te promjena uvjerenja o partnerskom (muško-ženskom) odnosu. Procjene pokazuju da je trošak provedbe tretmana oko tri do četiri puta manji od upućivanja počinitelja na izdržavanje zatvorske kazne od 30 dana.

Pravni temelj za provedbu psihosocijalnog tretmana s počiniteljima kaznenih djela nasilja u obitelji u Republici Hrvatskoj nalazi se u odredbi *Kaznenog zakona* (čl. 71.) koja propisuje posebnu obvezu koja se može izreći uz uvjetnu osudu sa zaštitnim nadzorom i u *Zakonu o*

zaštiti od nasilja u obitelji (čl. 11, st. 1, d.) budući da sud može počinitelju izreći *zaštitnu mjeru obaveznog psihosocijalnog tretmana*. Formalni okvir provedbe ovog tretmana popisan je *Pravilnikom o načinu i mjestu provođenja psihosocijalnog tretmana*, („Narodne novine“ broj 116/03 i 28/06). Doneseni su *Standardi za provedbu psihosocijalnog tretmana* u kojima se propisuju stručni sadržaji kojima je definiran cilj, način rada, trajanje i preduvjeti koje trebaju ispuniti stručne osobe koje ga provode („Narodne novine“ broj 28/06). Raspravljana je projekcija razvoja mreže organizacija za provedbu tretmana počinitelja nasilja, ali nije utvrđena. Ministarstvo pravosuđa uputilo je *Javni poziv za podnošenje zahtjeva za odobrenje za provođenje psihosocijalnog tretmana počinitelja nasilja u obitelji izvan zdravstvenih ustanova* („Narodne novine“ broj 59/07). Ovim se pozivom daje mogućnost provođenja psihosocijalnog tretmana počinitelja nasilja u obitelji izvan zdravstvenih ustanova pravnim i fizičkim osobama koje ispunjavaju propisane uvjete, a koji će provoditi temeljem sklopljenih ugovora s Ministarstvom pravosuđa. Republika Hrvatska se uvođenjem ovog oblika zaštite žrtava nasilja u obitelji svrstala među vodeće države Europe.

U Hrvatskoj je Društvo za psihološku pomoć u suradnji s Ministarstvom zdravstva i socijalne skrbi organiziralo specifičnu izobrazbu za tretman počinitelja nasilja, nakon čega se od 2003. godine u suradnji s Državnim odvjetništvom Republike Hrvatske i Visokim prekršajnim sudom Republike Hrvatske započeo provoditi pilot projekt tretmana počinitelja. Do polovine 2007. godine u Zagrebu i Rijeci u tretman je upućeno oko 170 počinitelja nasilja od kojih je oko 140 završilo tretman. Od ukupnog broja uključenih u tretman 10% su činile osobe ženskog spola. Podaci pokazuju da sada oko 1.500 počinitelja obiteljskog nasilja svake godine služi zatvorske kazne od kojih bi oko 80% ispunilo kriterije za upućivanje u psihosocijalni tretman. Može se očekivati godišnji porast od oko 10 do 15% sudski sankcioniranih počinitelja, te se procjenjuje da je potrebno planirati tretman za oko 1.200 počinitelja godišnje.

Premda su ostvarene značajne organizacijske i stručne pretpostavke za uvođenje sustavnog tretmana počinitelja nasilja, glavne prepreke za daljnje provođenje čine neriješeno financiranje tretmana, nedovoljan broj osposobljenih stručnjaka i nepostojanje utvrđene dinamike razvoja mreže institucija i ovlaštenih fizičkih osoba za provedbu psihosocijalnog tretmana počinitelja nasilja u Republici Hrvatskoj. Na temelju iskustava može se procijeniti da je u narednom trogodišnjem razdoblju potrebno postupno osposobiti oko 140 stručnjaka za provedbu tretmana i uspostaviti 44 centra koje će činiti pravne i fizičke osobe.

b) Ciljevi

Ciljevi područja *Psihosocijalni tretman počinitelja nasilja u obitelji* u slijedećem vremenskom razdoblju su :

- uspostaviti sustav tretmana počinitelja nasilja u obitelji kao dijela cjelovite skrbi za žrtve obiteljskog nasilja i suzbijanja obiteljskog nasilja u Republici Hrvatskoj,
- osigurati sustavnu izobrazbu stručnjaka koji će provoditi psihosocijalni tretman počinitelja nasilja u obitelji.

c) Mjere

1. Utvrditi plan razvoja mreže institucija i ovlaštenih fizičkih osoba za provedbu psihosocijalnog tretmana počinitelja nasilja

Nositelji: Ministarstvo pravosuđa, Povjerenstvo za provođenje psihosocijalnog tretmana počinitelja nasilja u obitelji

Aktivnosti:

1. izvršiti procjenu potrebe za tretmanom, potrebu dinamičkog kapaciteta provedbe tretmana u razdoblju od sljedeće tri godine
2. utvrditi kriterije i dinamiku razvoja mreže institucija i ovlaštenih fizičkih osoba za provedbu psihosocijalnog tretmana počinitelja nasilja
3. imenovati institucije i ovlaštene fizičke osobe za provedbu psihosocijalnog tretmana počinitelja nasilja koji ispunjavaju uvjete za rad i ugovoriti godišnji opseg tretmanskih usluga

Rok: 2008. godina

Indikatori provedbe:

1. procijenjene potrebe za tretmanom i dinamički kapacitet provedbe tretmana
2. utvrđeni kriteriji i dinamika razvoja mreže institucija i ovlaštenih fizičkih osoba za provedbu psihosocijalnog tretmana počinitelja nasilja
3. utvrđen popis planiranih institucija i ovlaštenih fizičkih osoba za provedbu psihosocijalnog tretmana počinitelja nasilja po fazama
4. utvrđen broj stručnjaka potrebnih za provođenje psihosocijalnog tretmana
5. utvrđen broj institucija i ovlaštenih fizičkih osoba za provedbu psihosocijalnog tretmana počinitelja nasilja koji su sklopili ugovor s Ministarstvom pravosuđa
6. utvrđen broj zaključenih ugovora o pružanju usluga tretmana za 2.500 počinitelja nasilja

Potrebna financijska sredstva:

Za provedbu navedene mjere nisu potrebna dodatna financijska sredstva.

2. Osigurati financijske preduvjete za sustavno provođenje tretmana počinitelja nasilja u obitelji

Nositelji: *Ministarstvo pravosuđa, Povjerenstvo za provođenje psihosocijalnog tretmana počinitelja nasilja u obitelji*

Aktivnosti:

1. provoditi psihosocijalni tretman počinitelja nasilja u obitelji kao dio redovitog sustava u okviru Ministarstva pravosuđa
2. razviti sustav kontrole kvalitete i evaluacije učinkovitosti psihosocijalnog tretmana počinitelja nasilja u obitelji

Rok: 2008. godina

Indikatori:

1. utvrđen broj institucija i ovlaštenih fizičkih osoba za provedbu psihosocijalnog tretmana počinitelja nasilja
2. utvrđen broj polaznika tretmana - počinitelja nasilja u obitelji (do kraja razdoblja 2.500 počinitelja nasilja u obitelji)
3. utvrđen broj provedenih stručnih supervizija psihosocijalnog tretmanskog rada
4. izrađen sustav praćenja učinkovitosti tretmana uz korištenje pripadajućim instrumentarijem i postupcima
5. provedena evaluacija provedbe psihosocijalnog tretmana

Potrebna financijska sredstva:

Potrebna financijska sredstva osigurat će se u Državnom proračunu u okviru redovne djelatnosti nadležnog ministarstva.

3. Osposobiti stručnjake za provedbu psihosocijalnog tretmana počinitelja nasilja u obitelji

Nositelji: *Ministarstvo pravosuđa, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, organizacije civilnog društva*

Aktivnosti:

1. utvrditi izvore financijskih sredstava (Državni proračun i Prihodi od igara na sreću) namijenjenih izobrazbi stručnjaka za provedbu psihosocijalnog tretmana
2. redovito provoditi izobrazbu stručnjaka koji će provoditi psihosocijalni tretman počinitelja nasilja u obitelji
3. redovito provoditi superviziju rada stručnjaka koji provode psihosocijalni tretman počinitelja nasilja u obitelji

Rok: Aktivnost 1. - 2008. godina

Aktivnosti 2. i 3. – kontinuirano

Indikatori:

1. osigurana financijska sredstva u Državnom proračunu i Prihodima od igara na sreću namijenjena izobrazbi stručnjaka za provedbu psihosocijalnog tretmana
2. izrađen plan dinamičkog zadovoljavanja potreba za osposobljenim stručnjacima
3. broj i kvaliteta provedenih edukacija stručnjaka za psihosocijalni tretman počinitelja nasilja u obitelji (do kraja razdoblja educirano 140 stručnjaka)
4. broj i kvaliteta provedenih supervizija
5. zadovoljstvo stručnjaka – polaznika edukacija i supervizija

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva u iznosu od 840.000,00 kuna osigurati će se u Državnom proračunu u okviru redovne djelatnosti nadležnih ministarstava.

III. ANALIZA I IMPLEMENTACIJA ZAKONA IZ PODRUČJA ZAŠTITE OD NASILJA U OBITELJI

a) Analiza i ocjena stanja

Problematikom nasilja u obitelji u Republici Hrvatskoj bavi se čitav niz zakona i podzakonskih akata i to *Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji* („Narodne novine“ broj 116/03), *Kazneni zakon* („Narodne novine“ broj 110/97, 111/03, 105/04, 71/06, 110/07), *Zakon o kaznenom postupku* („Narodne novine“ broj 110/97, 112/99, 58/02, 62/03, 115/06), *Zakon o sudovima za mladež* („Narodne novine“ broj 111/97), *Zakon o zaštiti svjedoka* („Narodne novine“ broj 163/03), *Zakon o policiji* („Narodne novine“ broj 129/00), *Pravilnik o načinu provedbe zaštitnih mjera koje su Zakonom o zaštiti od nasilja u obitelji stavljene u nadležnost policije* („Narodne novine“ broj 27/04), *Protokol o postupanju u slučaju nasilja u obitelji* i drugi.

Analiza zakona kojima se sankcionira nasilje u obitelji te je analizirana usklađenost postojećih propisa s temeljnim međunarodnim dokumentima u ovom području izrađena je 2005. godine te je objavljena na web stranici Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, www.mobms.hr. Temeljem navedene analize pristupilo se izmjeni zakonodavstva. Izrađen je prijedlog izmjena i dopuna Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji koji još nije usvojen. U izmjenama Kaznenog zakona iz 2006. godine promijenjena je definicija članova obitelji, uvedena je odredba prema kojoj zastara kaznenih djela počinjenih na štetu djeteta i maloljetne osobe ne teče do njihove punoljetnosti te je pooštrena kazna za kazneno djelo nasilničkog ponašanja u obitelji. Nadalje, izrađen je Protokol o postupanju u slučaju nasilja u obitelji koji sadržava obveze nadležnih državnih tijela (policije, centara za socijalnu skrb, zdravstvenih ustanova, odgojno-obrazovnih ustanova, pravosudnih tijela) i drugih službenika koji sudjeluju u njegovom sprječavanju, otkrivanju i suzbijanju, te oblike, način i

sadržaj suradnje.

Slijedom postojećeg stanja ukazuje se na potrebu rada na novim izmjenama postojećih zakona ponajprije u cilju poboljšanja položaja žrtve obiteljskog nasilja i pružanja što efikasnije pomoći počiniteljima nasilja u promjeni njihova ponašanja, te donošenja novih propisa, čije donošenje jednim djelom nameću i zahtjevi koji proizlaze iz međunarodnih i regionalnih dokumenata.

b) Ciljevi

Ciljevi područja *Analiza i implementacija zakona iz područja zaštite od nasilja u obitelji* u slijedećem vremenskom razdoblju su :

- izraditi analizu zakonodavstva iz područja zaštite od nasilja u obitelji te istražiti fenomen obiteljskog nasilja,
- uskladiti zakonodavstvo Republike Hrvatske sa zahtjevima koji proizlaze iz međunarodnih i regionalnih dokumenata te dobrom praksom drugih država,
- unaprijediti implementaciju zakona iz područja zaštite od nasilja u obitelji.

c) Mjere

1. Osnovati radnu skupinu za izradu analize zakonodavstva Republike Hrvatske u području zaštite od nasilja u obitelji te izradu prijedloga izmjena i dopuna predmetnog zakonodavstva i provođenja njegove implementacije

Nositelji: *Ministarstvo pravosuđa, Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija, Ministarstvo unutarnjih poslova, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Ured za ravnopravnost spolova Vlade RH, Ured za ljudska prava Vlade RH, Državni zavod za statistiku, organizacije civilnog društva*

Aktivnosti:

1. osnovati radnu skupinu za izradu analize zakonodavstva Republike Hrvatske u području zaštite od nasilja u obitelji

Rok: 2008. godina

Indikatori provedbe:

1. osnovana radna skupina za izradu analize zakonodavstva Republike Hrvatske u području zaštite od nasilja u obitelji

Potrebna financijska sredstva:

Za provedbu navedene mjere nisu potrebna dodatna financijska sredstva.

2. Izraditi nadopune analize usklađenosti važećih zakona Republike Hrvatske s temeljnim međunarodnim dokumentima za ukidanje nasilja u obitelji i izraditi komparativnu analizu dobre prakse drugih država te prikupiti statističke podatke

Nositelji: *Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Ministarstvo pravosuđa, Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija, Ministarstvo unutarnjih poslova, Ured za ravnopravnost spolova Vlade RH, Državni zavod za statistiku, organizacije civilnog društva*

Aktivnosti:

1. izraditi nadopune analize usklađenosti važećih zakona Republike Hrvatske s temeljnim međunarodnim dokumentima za ukidanje nasilja u obitelji iz 2005. godine
2. izraditi komparativnu analizu dobre prakse drugih država
3. prikupiti statističke podatke

4. objaviti analizu na web stranicama

Rok: 2008. godina

Indikatori:

1. izrađene nadopune analize usklađenosti važećih zakona Republike Hrvatske s temeljnim međunarodnim dokumentima za ukidanje nasilja u obitelji
2. izrađena komparativna analiza dobre prakse drugih država
3. prikupljeni statistički podaci
4. analiza objavljena na web stranicama

Potrebna financijska sredstva:

Potrebna financijska sredstva osigurat će se u Državnom proračunu na pozicijama nadležnih tijela.

3. Provesti istraživanje stopa prevalencije, uzroka, oblika i recidivizma obiteljskog nasilja radi boljeg razumijevanja fenomena obiteljskog nasilja te razvoja što djelotvornije preventivne politike i mjera kontrole

Nositelji: *Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Ministarstvo unutarnjih poslova, Ured za ravnopravnost spolova Vlade RH, organizacije civilnog društva*

Aktivnosti:

1. provesti istraživanje stopa prevalencije, uzroka, oblika i recidivizma obiteljskog nasilja
2. javno objaviti rezultate istraživanja u cilju razvoja što djelotvornije preventivne politike i mjera kontrole

Rok: 2009. godina

Indikatori:

1. provedeno javno istraživanje stopa prevalencije, uzroka, oblika i recidivizma obiteljskog nasilja
2. javno objavljeni rezultati istraživanja

Potrebna financijska sredstva:

Potrebna financijska sredstva osigurat će se u Državnom proračunu na pozicijama nadležnih tijela.

4. Izraditi prijedlog izmjena postojećeg zakonodavstva kojim se regulira zaštita od nasilja u obitelji temeljem izrađene analize usklađenosti važećih zakona Republike Hrvatske s temeljnim međunarodnim dokumentima za ukidanje nasilja u obitelji i provedenog istraživanja stopa prevalencije, uzroka, oblika i recidivizma obiteljskog nasilja

Nositelji: *Ministarstvo pravosuđa, Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija, Ministarstvo unutarnjih poslova, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Ured za ljudska prava Vlade RH, organizacije civilnog društva*

Aktivnosti:

1. izraditi prijedlog izmjena postojećih zakona kojima se regulira zaštita od nasilja u obitelji

Rok: 2009. godina

Indikatori:

1. izrađen prijedlog izmjena postojećih zakona kojima se regulira zaštita od nasilja u obitelji

Potrebna financijska sredstva:

Potrebna financijska sredstva osigurat će se u Državnom proračunu na pozicijama nadležnih tijela.

5. Predložiti novi Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji i izraditi provedbene propise uz predmetni Zakon

Nositelji: Ministarstvo pravosuđa, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstvo unutarnjih poslova, Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, organizacije civilnog društva

Aktivnosti:

1. izraditi novi Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji
2. provesti javnu raspravu
3. usvojiti Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji
4. izraditi provedbene propise uz Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji

Rok: 2008. godina

Indikatori:

1. izrađen novi Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji
2. provedena javna rasprava
3. usvojen Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji
4. izrađeni provedbeni propisi uz Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji

Potrebna financijska sredstva:

Potrebna financijska sredstva osigurat će se u Državnom proračunu na pozicijama nadležnih tijela.

6. Predložiti izmjene i dopune Kaznenog zakona s ciljem zaštite žrtava nasilja u obitelji

Nositelji: Ministarstvo pravosuđa, Ministarstvo unutarnjih poslova, Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Ured za ravnopravnost spolova Vlade RH, organizacije civilnog društva

Aktivnosti:

1. izraditi izmjene i dopune Kaznenog zakona s ciljem zaštite žrtava nasilja u obitelji posebno uzimajući u obzir Konvenciju protiv seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja djece te Preporuku Rec (2002)5 Odbora ministara državama članicama o zaštiti žena od nasilja
2. provesti javnu raspravu
3. usvojiti izmjene i dopune Kaznenog zakona

Rok: 2009. godina

Indikatori:

1. izrađene izmjene i dopune Kaznenog zakona
2. provedena javna rasprava
3. usvojene izmjene i dopune Kaznenog zakona

Potrebna financijska sredstva:

Potrebna financijska sredstva osigurat će se u Državnom proračunu na pozicijama nadležnih tijela.

7. Izraditi izmjene i dopune Zakona o kaznenom postupku s ciljem zaštite žrtava nasilja u obitelji

Nositelji: Ministarstvo pravosuđa, Ministarstvo unutarnjih poslova, Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Ured za ravnopravnost spolova Vlade RH, Ured za ljudska prava Vlade RH, organizacije civilnog društva

Aktivnosti:

1. izraditi izmjene i dopune Zakona o kaznenom postupku s ciljem zaštite žrtava nasilja u obitelji, kao i pojednostavljivanja i dinamiziranja istražnog i sudskog

postupka, uključujući poboljšanje uvjeta u kojima se vodi sudski postupak pri čemu će se posebno uzeti u obzir Konvenciju Vijeća Europe protiv seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja djece, Preporuku Rec (2002)5 Odbora ministara državama članicama o zaštiti žena od nasilja te Preporuku Rec (2006)8 Odbora ministara državama članicama o pomoći žrtvama kaznenih djela

Rok: 2008. godina

Indikatori:

1. izrađene izmjene i dopune Zakona o kaznenom postupku
2. provedena javna rasprava
3. usvojene izmjene i dopune Zakona o kaznenom postupku

Potrebna financijska sredstva:

Potrebna financijska sredstva osigurat će se u Državnom proračunu na pozicijama nadležnih tijela.

8. Izraditi izmjene i dopune Prekršajnog zakona s ciljem zaštite žrtava nasilja u obitelji

Nositelji: *Ministarstvo pravosuđa, Ministarstvo unutarnjih poslova, Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija, organizacije civilnog društva*

Aktivnosti:

1. izraditi prijedlog izmjena i dopuna Prekršajnog zakona
2. provesti javnu raspravu
3. usvojiti izmjene i dopune Prekršajnog zakona

Rok: 2009. godina

Indikatori:

1. izrađen prijedlog izmjena i dopuna Prekršajnog zakona
2. provedena javna rasprava
3. usvojene izmjene i dopune Prekršajnog zakona

Potrebna financijska sredstva:

Potrebna financijska sredstva osigurat će se u Državnom proračunu na pozicijama nadležnih tijela.

9. Izraditi izmjene i dopune Zakona o sudovima za mladež s ciljem zaštite žrtava nasilja u obitelji

Nositelji: *Ministarstvo pravosuđa, Ministarstvo unutarnjih poslova, Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Ured za ravnopravnost spolova Vlade RH, Ured za ljudska prava Vlade RH, organizacije civilnog društva*

Aktivnosti:

1. izraditi izmjene i dopune Zakona o sudovima za mladež s ciljem zaštite žrtava nasilja u obitelji posebno glede ograničenja broja ispitivanja maloljetne žrtve kaznenih djela te mogućnosti da je prilikom svjedočenja prati osoba od njenog povjerenja sukladno Konvenciji Vijeća Europe protiv seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja djece, Preporuci Rec (2002)5 Odbora ministara državama članicama o zaštiti žena od nasilja te Preporuci Rec(2006)8 Odbora ministara državama članicama o pomoći žrtvama kaznenih djela
2. provesti javnu raspravu
3. usvojiti izmjene i dopune Zakona o sudovima za mladež

Rok: 2009. godina

Indikatori:

1. izrađene izmjene i dopune Zakona o sudovima za mladež
2. provedena javna rasprava

3. usvojene izmjene i dopune Zakona o sudovima za mladež

Potrebna financijska sredstva:

Potrebna financijska sredstva osigurat će se u Državnom proračunu na pozicijama nadležnih tijela.

10. Potaknuti izradu prijedloga izmjena Zakona o policiji te Pravilnika o načinu policijskog postupanja

Nositelj: *Ministarstvo unutarnjih poslova, Ministarstvo pravosuđa, organizacije civilnog društva*

Aktivnosti:

1. potaknuti izradu prijedloga izmjena Zakona o policiji radi proširivanja ovlasti policije u cilju zaštite žrtava nasilja
2. provesti javnu raspravu
3. usvojiti izmjene i dopune Zakona o policiji
4. izraditi izmjene Pravilnika o načinu policijskog postupanja
5. donijeti izmjene Pravilnika o načinu policijskog postupanja

Rok: 2009. godina

Indikatori:

1. izrađen prijedlog izmjena Zakona o policiji
2. provedena javna rasprava
3. usvojene izmjene Zakona o policiji
4. izrađene izmjene Pravilnika o načinu policijskog postupanja
5. donesene izmjene Pravilnika o načinu policijskog postupanja

Potrebna financijska sredstva:

Potrebna financijska sredstva osigurat će se u Državnom proračunu na pozicijama nadležnih tijela.

11. Izraditi prijedlog Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći

Nositelji: *Ministarstvo pravosuđa, Ured za ravnopravnost spolova Vlade RH, Ured za ljudska prava Vlade RH, organizacije civilnog društva*

Aktivnosti:

1. izraditi prijedlog Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći
2. provesti javnu raspravu
3. usvojiti Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći

Rok: 2009. godina

Indikatori:

1. izrađen prijedlog Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći
2. provedena javna rasprava
3. usvojen Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći

Potrebna financijska sredstva:

Potrebna financijska sredstva osigurat će se u Državnom proračunu na pozicijama nadležnih tijela.

12. Izraditi prijedlog Zakona o naknadi štete žrtvama kaznenih djela nasilja sukladno Konvenciji Vijeća Europe o Kompenzaciji žrtava kaznenih djela nasilja

Nositelji: *Ministarstvo pravosuđa, Državno odvjetništvo RH, organizacije civilnog društva*

Aktivnosti:

1. izraditi prijedlog Zakona o naknadi štete žrtvama kaznenih djela nasilja
2. provesti javnu raspravu

3. usvojiti Zakon o naknadi štete žrtvama kaznenih djela nasilja

Rok: 2008. godine

Indikatori:

1. izrađen prijedlog Zakona o naknadi štete žrtvama kaznenih djela nasilja
2. provedena javna rasprava
3. usvojene izmjene Zakona o naknadi štete žrtvama kaznenih djela nasilja

Potrebna financijska sredstva:

Potrebna financijska sredstva osigurat će se u Državnom proračunu na pozicijama nadležnih tijela.

13. Izraditi prijedlog Zakona o mirenju sukladno Preporuci R(98)1 o postupku mirenja u obitelji

Nositelji: *Ministarstvo pravosuđa, Državno odvjetništvo RH, organizacije civilnog društva*

Aktivnosti:

1. izraditi prijedlog Zakona o mirenju
2. provesti javnu raspravu
3. usvojiti Zakon o mirenju

Rok: 2009. godina

Indikatori:

1. izrađen prijedlog Zakona o mirenju
2. provedena javna rasprava
3. usvojen Zakon o mirenju

Potrebna financijska sredstva:

Potrebna financijska sredstva osigurat će se u Državnom proračunu na pozicijama nadležnih tijela.

14. Uspostaviti sustav vođenja statističkih podataka o nasilju u obitelji te razmjene podataka i suradnje policije, zdravstvenih ustanova, ustanova socijalne skrbi, odgojno-obrazovnih ustanova, sudova i Državnog odvjetništva u slučajevima nasilja u obitelji

Nositelji: *Ministarstvo pravosuđa, Ministarstvo unutarnjih poslova, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Povjerenstvo za praćenje i unapređenje rada tijela kaznenog i prekršajnog postupka, te izvršenja sankcija vezanih za zaštitu od nasilja u obitelji, Državno odvjetništvo RH, Državni zavod za statistiku, organizacije civilnog društva*

Aktivnosti:

1. izraditi prijedlog mjera za uspostavu sustava vođenja statističkih podataka o nasilju u obitelji
2. voditi statističke podatke o fenomenu nasilja u obitelji
3. izdavati statistički godišnjak o nasilju u obitelji

Rok: Aktivnost 1. - 2009. godina

Aktivnost 2. i 3. – kontinuirano

Indikatori:

1. izrađen prijedlog mjera za uspostavu vođenja statističkih podataka o nasilju u obitelji
2. broj i kvaliteta izdanih statističkih godišnjaka o nasilju u obitelji

Potrebna financijska sredstva:

Potrebna financijska sredstva osigurat će se u Državnom proračunu na pozicijama nadležnih tijela.

15. Pratiti provedbu zakona kojima se sankcionira nasilje u obitelji izradom godišnjih izvješća o provedbi tih zakona od strane nadležnih ministarstava, drugih tijela državne uprave i organizacija civilnog društva, uključujući dostavljanje svih raspoloživih statističkih podataka

Nositelji: Ministarstvo pravosuđa, Povjerenstvo za praćenje i unapređenje rada tijela kaznenog i prekršajnog postupka, te izvršenja sankcija vezanih za zaštitu od nasilja u obitelji, Ministarstvo unutarnjih poslova, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ured za ravnopravnost spolova Vlade RH, Ured za ljudska prava Vlade RH, Državni zavod za statistiku, organizacije civilnog društva

Aktivnosti:

1. prikupljati izvješća nadležnih tijela o provedbi zakona kojima se sankcionira nasilje u obitelji
2. izraditi godišnja izvješća o provedbi zakona

Rok: kontinuirano

Indikatori:

1. broj prikupljenih izvješća nadležnih tijela o provedbi zakona kojima se sankcionira nasilje u obitelji
2. kvaliteta izrađenih godišnjih izvješća o provedbi zakona

Potrebna financijska sredstva:

Potrebna financijska sredstva osigurat će se u Državnom proračunu na pozicijama nadležnih tijela.

16. Utemeljiti bazu podataka o počiniteljima kaznenih djela seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja djece sukladno zahtjevu Konvencije Vijeća Europe o zaštiti djece od seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja

Nositelji: Ministarstvo pravosuđa, Ministarstvo unutarnjih poslova, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Povjerenstvo za praćenje i unapređenje rada tijela kaznenog i prekršajnog postupka, te izvršenja sankcija vezanih za zaštitu od nasilja u obitelji, organizacije civilnog društva

Aktivnosti:

1. osnovati radnu skupinu za izradu baze podataka o počiniteljima kaznenih djela seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja djece
2. izraditi i uspostaviti bazu podataka o počiniteljima kaznenih djela seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja djece

Rok: 2009. godina

Indikatori:

1. osnovana radna skupina za izradu baze podataka o počiniteljima kaznenih djela seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja djece
2. izrađena i uspostavljena baza podataka o počiniteljima kaznenih djela seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja djece

Potrebna financijska sredstva:

Potrebna financijska sredstva osigurat će se u Državnom proračunu na pozicijama nadležnih tijela.

17. Izraditi obrazac standardne metodologije izvještavanja o provedbi Protokola o postupanju u slučaju nasilja u obitelji

Nositelji: Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Ministarstvo

pravosuđa, Ured za ravnopravnost spolova Vlade RH

Aktivnosti:

1. izraditi obrazac standardne metodologije izvještavanja o provedbi Protokola o postupanju u slučaju nasilja u obitelji
2. objaviti obrazac na web stranicama

Rok: 2008. godina

Indikatori:

1. izrađen obrazac standardne metodologije izvještavanja o provedbi Protokola o postupanju u slučaju nasilja u obitelji
2. obrazac objavljen na web stranicama

Potrebna financijska sredstva:

Za provedbu navedene mjere nisu potrebna dodatna financijska sredstva.

IV. SKLONIŠTA I POTPORA ŽRTVI NASILJA U OBITELJI

b) Analiza i ocjena stanja

Polazeći od načela da nasilje u obitelji predstavlja ozbiljan društveni problem, da je zlostavljač odgovoran za počinjeno djelo, da su, u većem broju slučajeva, počinitelji nasilja osobe muškog spola te uzevši u obzir fenomen „međugeneracijskog prijenosa nasilničkog ponašanja“, odnosno činjenicu da ostajanjem u obitelji nasilnika djeca i sama postaju potencijalni nasilnici, složni smo u nastojanjima za poduzimanjem potrebnih mjera radi zaštite žrtava nasilja i afirmacije njihovih prava.

Primjena Nacionalne strategije zaštite od nasilja u obitelji, za razdoblje od 2005. do 2007. godine, ukazala je na određene pomake u pristupu ovoj problematici, ali i potrebu uključivanja svih struktura društva radi sprječavanja pojave ovakvih oblika ponašanja, odnosno uklanjanja posljedica. Međutim, sve predložene mjere i aktivnosti provedene u navedenom razdoblju nisu rezultirale očekivanim.

Sukladno postojećim propisima, žrtvama nasilja u obitelji osigurava se smještaj u za to predviđenim ustanovama te se na taj način osigurava njihova zaštita, međutim, praksa pokazuje potrebu sigurnosti i na ostalim područjima života. Odlaskom žrtve nasilja u obitelji i njezine djece iz vlastitog doma, smještajem u postojeće oblike smještaja te ostankom počinitelja nasilja u kući/stanu vrlo često nije zadovoljeno pravo svake osobe na nepovredivost vlasništva. U tom smislu, a u cilju zaštite žrtava nasilja u obitelji, zapravo nije omogućeno uspješno provođenje zakonskih propisa koji određuju udaljavanje počinitelja iz obiteljskog doma, sankcioniranje i uključivanje u psihosocijalni i savjetodavni program radi njegove resocijalizacije i, posljedično, uključivanja u društvenu zajednicu kao korisnog člana. Zauzimanjem pravilnog stava prema počinitelju nasilja, odnosno njegovim uključivanjem u ovakve oblike pomoći ostvaruje se i zaštita žrtava nasilja i to smanjivanjem rizika od ponovnog počinjenja nasilja, te smanjenjem troškova namijenjenih zbrinjavanju žrtava.

Kao prioritetna područja zaštite i osnaživanja žrtava nasilja u obitelji nameću se rješavanje i unaprjeđenje socijalnog statusa žrtava, zapošljavanje žrtava nasilja te osiguranje besplatne pravne pomoći. Socijalnim statusom obuhvaćena je problematika stambenog zbrinjavanja, osiguravanje novčane, odnosno, materijalne pomoći, zdravstvene zaštite i zdravstvenog

osiguranja te zbrinjavanja djece žrtava obiteljskog nasilja. U tom smislu nameće se potreba sagledavanja postojeće situacije te izrade, donošenja i brže i djelotvornije provedbe postojećih zakonskih i podzakonskih propisa radi utvrđivanja prioriteta u ostvarivanju prava na dodjelu odgovarajućeg stambenog prostora, na korištenje ili kupnju stambenog prostora te sustavno i trajno zadovoljenje osnovnih životnih potreba žrtava nasilja u obitelji tijekom boravka u skloništu i nakon izlaska iz skloništa. Nadalje, navedeno podrazumijeva i potrebu osiguravanja zdravstvene zaštite i prava iz zdravstvenog osiguranja, kao i poticanje djelatnika zdravstvene zaštite na prijavljivanje slučajeva tjelesne ozljede nanesene od člana obitelji, te provođenje programa podrške i pomoći djeci žrtvama nasilja u obitelji.

Područje zapošljavanja obuhvaća potrebu razmatranja mogućnosti povratka na posao te osiguravanja pravne i druge pomoći žrtvi nasilja, ukoliko je prestanak radnog odnosa uzrokovan posljedicama proživljenog nasilja u obitelji, razmatranja mogućnosti davanja prednosti u zapošljavanju nezaposlenim žrtvama nasilja u obitelji, uvođenje subvencija poduzetnicima te pravnim i fizičkim osobama koje zaposle žrtve nasilja, poticanje poduzetništva i samozapošljavanja žrtava nasilja kao i osiguranje djelotvorne pravne pomoći u radnim sporovima i pred tijelima koja odlučuju o radnim pravima žrtava nasilja u obitelji.

Područje pravne pomoći, kao posebno važno područje, podrazumijeva razradu prioriteta osiguravanja besplatne pravne pomoći uzimajući u obzir kriterij žurnosti u rješavanju osnovnih životnih pitanja žrtava nasilja u obitelji koje su, uslijed proživljenog nasilja, obespravljene u životnom, radnom i roditeljskom statusu. Nadalje, navedeno podrazumijeva i potrebu razmatranja postojećih zakonskih i podzakonskih propisa radi nužnosti ujednačavanja pristupa u ostvarivanju ovih prava.

c) Ciljevi

Ciljevi područja *Skloništa i potpora žrtvi nasilja* u slijedećem vremenskom razdoblju su :

- unaprijediti socijalni status žrtava nasilja putem stambenog zbrinjavanja, osiguravanjem novčane, odnosno, materijalne pomoći, zdravstvene zaštite i zdravstvenog osiguranja te zbrinjavanjem djece žrtava obiteljskog nasilja,
- osigurati zapošljavanje i samozapošljavanje žrtava nasilja u obitelji,
- uvažavati posebne potrebe osoba s invaliditetom – žrtava nasilja u obitelji,
- poticati rad organizacija civilnog društva koje štite žrtve nasilja u obitelji,
- poticati osnivanje tajnih skloništa za žrtve nasilja.

d) Mjere

1. Izraditi prikaz svih zakonskih i podzakonskih propisa vezanih uz stambenu problematiku žrtava nasilja u obitelji

Nositelji: Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka, Središnji državni ured za upravljanje državnom imovinom, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, organizacije civilnog društva

Aktivnosti:

1. izraditi analizu postojećih propisa
2. izraditi i usvojiti prijedlog izmjena i dopuna postojećih propisa
3. izraditi poseban propis radi utvrđivanja prioriteta u ostvarivanju prava žrtava nasilja u obitelji na korištenje kuća/stanova u vlasništvu države i jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave uz uvažavanje specifičnih potreba osoba s invaliditetom žrtava nasilja

4. stambeno zbrinjavati žrtve nasilja u obitelji
5. evaluirati učinke provedbe propisa vezanih uz stambeno zbrinjavanje žrtava nasilja u obitelji

Rok: Aktivnosti 1., 2., i 3. - 2008. godina
Aktivnost 4. i 5. – kontinuirano

Indikatori :

1. izrađena analiza postojećih propisa
2. broj i kvaliteta izrađenih i usvojenih prijedloga izmjena i dopuna postojećih propisa
3. izrađen poseban propis radi utvrđivanja prioriteta u ostvarivanju prava žrtava nasilja u obitelji na korištenje kuća/stanova u vlasništvu države i jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave uz uvažavanje specifičnih potreba osoba s invaliditetom žrtava nasilja
4. broj i zadovoljstvo stambeno zbrinutih žrtava nasilja u obitelji
5. izrađena evaluacija provedbe propisa vezanih uz stambeno zbrinjavanje žrtava nasilja u obitelji

Potrebna financijska sredstva:

Potrebna financijska sredstva osigurat će se u Državnom proračunu i proračunu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave na pozicijama nadležnih tijela.

2. Stvoriti pretpostavke za sustavno i trajno rješavanje potreba zbrinjavanja, pravne i institucionalne zaštite žrtava nasilja u obitelji

Nositelji: *Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, organizacije civilnog društva*

Aktivnosti:

1. izraditi prikaz postojećih izdvajanja za potrebe žrtava nasilja u obitelji, koji će uključivati izvore financiranja, nadležna državna tijela, nadležna tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i propise na kojima se izdvajanja temelje
2. izraditi prijedlog/procjenu budućih izdvajanja u cilju zadovoljenja potreba žrtava nasilja u obitelji tijekom njihovog boravka u skloništima i nakon izlaska iz skloništa te žrtava nasilja na korištenju kuća/stanova u vlasništvu države i jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave
3. prema potrebi izraditi i usvojiti prijedlog izmjena i dopuna postojećih propisa
4. osigurati provedbu propisa izdvajanjem financijskih sredstava u cilju zadovoljavanja potreba žrtava nasilja u obitelji

Rok: Aktivnosti 1., 2. i 3. - 2008. godina
Aktivnost 4. – kontinuirano

Indikatori :

1. izrađen prikaz postojećih izdvajanja za potrebe žrtava nasilja u obitelji, koji će uključivati izvore financiranja, nadležna državna tijela, nadležna tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i propise na kojima se izdvajanja temelje
2. izrađen prijedlog/procjena budućih izdvajanja u cilju zadovoljenja potreba žrtava nasilja u obitelji tijekom njihovog boravka u skloništima i nakon izlaska iz skloništa te žrtava nasilja na korištenju kuća/stanova u vlasništvu države i jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave
3. kvaliteta i broj izrađenih i usvojenih prijedloga izmjena i dopuna postojećih propisa

4. iznos financijskih sredstava izdvojenih radi zadovoljavanja potreba žrtava nasilja u obitelji
5. zadovoljstvo korisnica/ka

Potrebna financijska sredstva:

Potrebna financijska sredstva osigurat će se u Državnom proračunu i proračunu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave na pozicijama nadležnih tijela.

3. Izraditi analizu skloništa za žene i djecu žrtve nasilja u obitelji

Nositelji: organizacije civilnog društva u suradnji s nadležnim tijelima državne uprave i jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave

Aktivnosti:

1. izraditi analizu skloništa za žene i djecu žrtve nasilja u obitelji
2. izraditi i predložiti novi pristup u provođenju i financiranju programa zaštite žena i njihove djece žrtava nasilja u obitelji

Rok: 2008. godina

Indikatori :

1. izrađena analiza skloništa za žene i djecu žrtve nasilja u obitelji
2. izrađen i predložen novi pristup u provođenju i financiranju programa zaštite žena i njihove djece žrtava nasilja u obitelji

Potrebna financijska sredstva:

Potrebna financijska sredstva osigurat će se u Državnom proračunu i proračunu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave na pozicijama nadležnih tijela.

4. Izraditi pregled postojećih odredaba zakonskih i podzakonskih propisa u području zdravstvenog osiguranja i zdravstvene zaštite u odnosu na žrtve nasilja u obitelji

Nositelji: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstvo pravosuđa

Aktivnosti:

1. izraditi pregled postojećih propisa
2. izraditi prijedlog izmjena i dopuna postojećih propisa s ciljem unaprjeđenja položaja žrtve nasilja - korisnice zdravstvene zaštite i zdravstvenog osiguranja uz uvažavanje specifičnih potreba osoba s invaliditetom žrtava nasilja
3. osigurati žrtvama nasilja u obitelji mogućnost korištenja svih oblika zdravstvene zaštite

Rok: 2008. godina

Indikatori :

1. izrađen pregled postojećih propisa
2. izrađen i usvojen prijedlog izmjena i dopuna postojećih propisa s ciljem unaprjeđenja položaja žrtve nasilja - korisnice zdravstvene zaštite i zdravstvenog osiguranja uz uvažavanje specifičnih potreba osoba s invaliditetom žrtava nasilja
3. broj žrtava nasilja korisnica/ka postojećih oblika zdravstvene zaštite

Potrebna financijska sredstva:

Potrebna financijska sredstva osigurat će se u Državnom proračunu na pozicijama nadležnih ministarstava.

5. Planirati i programirati zapošljavanje žrtava nasilja u obitelji

Nositelji: Hrvatski zavod za zapošljavanje, Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva

Aktivnosti:

1. izraditi analizu rezultata Nacionalnog akcijskog plana zapošljavanja za svaku godinu u odnosu na žrtve nasilja u obitelji

2. urediti zakonske i podzakonske propise kojima se regulira prednost pri zapošljavanju žrtava nasilja u obitelji te mogućnost ponovnog zapošljavanja nakon prekida radnog odnosa uslijed proživljenog nasilja u obitelji
3. poticati zapošljavanje žrtava nasilja u obitelji
4. pratiti zapošljavanje žrtava nasilja u obitelji
5. izraditi strategiju osnaživanja poduzetništva žrtava nasilja u obitelji

Rok: Aktivnost 1.i 2. – 2008. godina
Aktivnosti 3. i 4. - kontinuirano
Aktivnost 5. – 2009. godina

Indikatori :

1. izrađena analiza rezultata Nacionalnog akcijskog plana zapošljavanja za svaku godinu u odnosu na žrtve nasilja u obitelji
2. uređeni zakonski i podzakonski propisi kojima se regulira prednost pri zapošljavanju žrtava nasilja u obitelji kao i mogućnost ponovnog zapošljavanja nakon prekida radnog odnosa uslijed proživljenog nasilja u obitelji
3. broj i zadovoljstvo zaposlenih žena žrtava nasilja u obitelji
4. izrađena strategija osnaživanja poduzetništva žena žrtava nasilja u obitelji

Potrebna financijska sredstva:

Potrebna financijska sredstva osigurat će se u Državnom proračunu na pozicijama nadležnih tijela.

6. Poticati poslodavce na zapošljavanje žrtava nasilja u obitelji

Nositelji: Hrvatski zavod za zapošljavanje, Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva, organizacije civilnog društva

Aktivnosti:

1. informirati poslodavce o mogućnostima i prednostima zapošljavanja žrtava nasilja u obitelji
2. izraditi program uvođenja potpora poduzetnicima, pravnim i fizičkim osobama koje zapošljavaju žrtve nasilja u obitelji

Rok: Aktivnost 1. – kontinuirano
Aktivnosti 2. – 2008. godina

Indikatori :

1. broj i kvaliteta tiskanih materijala, informativnih televizijskih i radio emisija o mogućnostima i prednostima zapošljavanja žrtava nasilja u obitelji
2. izrađen program uvođenja potpora poduzetnicima, pravnim i fizičkim osobama koje zapošljavaju žrtve nasilja u obitelji
3. broj poslodavaca koji su ostvarili pravo na potporu zapošljavanjem žrtava nasilja u obitelji

Potrebna financijska sredstva:

Potrebna financijska sredstva osigurat će se u Državnom proračunu na pozicijama nadležnih tijela.

7. Planirati i provoditi program doškoloavanja odraslih osoba žrtava nasilja u obitelji

Nositelji: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom

Aktivnosti:

1. izraditi i donijeti program doškoloavanja odraslih osoba – žrtava nasilja u obitelji
2. redovito provoditi program doškoloavanja odraslih osoba – žrtava nasilja u obitelji

Rok: Aktivnost 1. - 2008. godina
Aktivnost 2. - kontinuirano

Indikatori :

1. izrađen i usvojen program doškoloavanja odraslih osoba – žrtava nasilja u obitelji
2. kvaliteta programa doškoloavanja odraslih osoba – žrtava nasilja u obitelji
3. broj i zadovoljstvo polaznika programa doškoloavanja odraslih osoba – žrtava nasilja u obitelji

Potrebna financijska sredstva:

Potrebna financijska sredstva osigurat će se u Državnom proračunu na pozicijama nadležnih tijela.

8. Stvarati uvjete za uključivanje djece žrtava nasilja u obitelji u dječje vrtiće i programe predškolskog, osnovnoškolskog i srednjoškolskog odgoja i obrazovanja

Nositelji: *Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave*

Aktivnosti:

1. omogućiti privremeno uključivanje djece žrtava nasilja u odgojno-obrazovne ustanove uvažavajući i specifične potrebe djece s teškoćama u razvoju – žrtava nasilja u obitelji
2. osigurati financijska sredstva potrebna za uključivanje djece žrtava nasilja u postojeće programe odgoja i obrazovanja na područjima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave
3. uvesti financijske olakšice i oslobađanje od plaćanja troškova boravka djece žrtava nasilja u dječjim vrtićima i uključivanja u programe predškolskog odgoja i obrazovanja
4. osigurati financijska sredstva za provedbu dodatnih programa prema potrebama djece žrtava nasilja u obitelji (psihosocijalna podrška i pomoć, individualni terapijski rad, individualizirani pristup u radu s djecom radi lakšeg usvajanja obrazovnih programa, rad s djecom radi uspostavljanja kvalitetnih odnosa s vršnjacima)

Rok: Aktivnosti 1. - 2008. godina

Aktivnost 3. – 2009. godina

Aktivnost 2. i 4. – kontinuirano

Indikatori :

1. omogućeno privremeno uključivanje djece žrtava nasilja u odgojno-obrazovne ustanove uvažavajući i specifične potrebe djece s teškoćama u razvoju – žrtava nasilja u obitelji
2. osigurana financijska sredstva potrebna za uključivanje djece žrtava nasilja u postojeće programe odgoja i obrazovanja na područjima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave
3. uvedene financijske olakšice i oslobađanje od plaćanja troškova boravka djece žrtava nasilja u dječjim vrtićima i uključivanja u programe predškolskog odgoja i obrazovanja
4. osigurana financijska sredstva za provedbu dodatnih programa prema potrebama djece žrtava nasilja u obitelji (psihosocijalna podrška i pomoć, individualni terapijski rad, individualizirani pristup u radu s djecom radi lakšeg usvajanja obrazovnih programa, rad s djecom radi uspostavljanja kvalitetnih odnosa s vršnjacima)
5. broj i zadovoljstvo djece uključene u provedbu dodatnih programa

Potrebna financijska sredstva:

Potrebna financijska sredstva osigurat će se u Državnom proračunu i proračunu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave na pozicijama nadležnih tijela.

9. Osigurati financijsku potporu radu organizacija civilnog društva koje rade na prevenciji i suzbijanju različitih oblika nasilja u obitelji

Nositelji: Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ured za ravnopravnost spolova Vlade RH, Ured za ljudska prava Vlade RH, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, organizacije civilnog društva

Aktivnosti:

1. financijski podupirati rad organizacija civilnog društva koje rade na prevenciji i suzbijanju različitih oblika nasilja u obitelji

Rok: kontinuirano

Indikatori :

1. broj organizacija civilnog društva koje rade na prevenciji i suzbijanju različitih oblika nasilja u obitelji koje su ostvarile financijsku potporu provedbi projekata
2. broj i kvaliteta programa/projekata organizacija civilnog društva za koje je ostvarena financijska potpora
3. broj i zadovoljstvo korisnika/ka programa/projekata

Potrebna financijska sredstva:

Potrebna financijska sredstva osigurat će se u Državnom proračunu i proračunu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave na pozicijama nadležnih tijela.

10. Poticati osnivanje savjetovališta za žrtve nasilja u obitelji na područjima na kojima još nisu ustrojena i osigurati financijsku potporu

Nositelji: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Ured za ravnopravnost spolova Vlade RH, Ured za ljudska prava Vlade RH, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, organizacije civilnog društva

Aktivnosti:

1. poticati osnivanje i rad savjetovališta za žrtve nasilja u obitelji
2. pružiti financijsku potporu radu savjetovališta za žrtve nasilja u obitelji

Rok: kontinuirano

Indikatori :

1. broj novoosnovanih savjetovališta za žrtve nasilja u obitelji
2. pružena financijska potpora radu savjetovališta za žrtve nasilja u obitelji

Potrebna financijska sredstva:

Potrebna financijska sredstva osigurat će se u Državnom proračunu i proračunu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave na pozicijama nadležnih tijela.

11. Poticati osnivanje tajnih skloništa za žrtve nasilja u obitelji

Nositelji: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ured za ljudska prava Vlade RH, Ured za ravnopravnost spolova Vlade RH, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, organizacije civilnog društva

Aktivnosti:

1. poticati osnivanje i rad tajnih skloništa za žrtve nasilja u obitelji
2. pružiti financijsku potporu radu tajnih skloništa za žrtve nasilja u obitelji

Rok: kontinuirano

Indikatori:

1. broj novoosnovanih tajnih skloništa za žrtve nasilja u obitelji
2. pružena financijska potpora radu tajnih skloništa za žrtve nasilja u obitelji

Potrebna financijska sredstva:

Potrebna financijska sredstva osigurat će se u Državnom proračunu i proračunu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave na pozicijama nadležnih tijela.

V. POBOLJŠANJE STATUSA ŽRTVE U POSTUPCIMA U KOJIMA SUDJELUJE

a) Analiza i ocjena stanja

Novi pristup žrtvama i svjedocima utemeljen je 1985. godine *Deklaracijom Ujedinjenih naroda o temeljnim načelima pravde za žrtve kaznenih djela i zlouporabe moći*. Deklaracijom postavljeni standardi zaštite temeljnih prava žrtava služe kao smjernice za reforme nacionalnih kaznenopravnih sustava. Uz spomenutu Deklaraciju Ujedinjenih naroda od međunarodnih dokumenata koji se bave problematikom zaštite žrtava/svjedoka valja posebno istaknuti dokumente Vijeća Europe i to *Europsku Konvenciju o naknadi štete žrtvama kaznenih djela nasilja* (1983.), *Konvenciju o zaštiti djece od seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja* (2006.) te čitav niz preporuka od kojih je najznačajnija *Preporuka Rec (2006)8 o podršci žrtvama zločina*. Niz presuda Europskog suda za ljudska prava odnosi se na problematiku zaštite prava žrtava/svjedoka u okviru kaznenog postupka, primjerice korištenje anonimnih svjedoka, pravo naknade štete i drugo. Dokumenti Europske unije koji se odnose na zaštitu prava i pružanje podrške žrtvama/svjedocima *Okvirna odluka o položaju žrtava u kaznenom postupku* (2001.), *Direktiva 2004/80/EC koja se odnosi na naknadu štete žrtvama kaznenih djela* (2004.) te *Europska konvencija o djelovanju protiv trgovine ljudima* (2005.).

U Republici Hrvatskoj postoji čitav niz zakona kojima se osigurava određena zaštita prava žrtava/svjedoka kaznenih odnosno prekršajnih djela pa tako i žrtava nasilja u obitelji. Međutim, u zakonodavnom okviru glede zaštite prava žrtava/svjedoka postoje određeni nedostaci, odnosno, nije regulirana naknada štete od strane države žrtvama kaznenih djela, nema dovoljno mehanizama za smanjenje sekundarne viktimizacije, postoje propusti u reguliranju zaštite sigurnosti svjedoka te njihove privatnosti, pružanje besplatne pravne pomoći je tek djelomično propisano i slično.

Nakon stupanja na snagu *Zakona o zaštiti svjedoka* („Narodne novine“ broj 163/03), od 1. siječnja 2004. godine, Ministarstvo unutarnjih poslova ustanovilo je Jedinicu za zaštitu svjedoka kao posebnu organizacijsku cjelinu u sastavu Ravnateljstva policije. Jedinica je osnovana u svrhu pružanja zaštite i pomoći ugroženim žrtvama/svjedocima i njima bliskim osobama, koje su izložene ozbiljnijoj opasnosti po život, zdravlje, tjelesne nepovredivosti, slobode ili imovine većeg opsega zbog iskazivanja u kaznenim postupcima za određen krug kaznenih djela koja, od izmjena Kaznenog zakona iz 2006. godine, obuhvaćaju i kazneno djelo nasilničkog ponašanja u obitelji (čl. 215a.). Mandat jedinice je vrlo ograničen i svodi se na provođenje i organiziranje programa zaštite, hitnih mjera, te obavljanje svih drugih poslova vezanih uz zaštitu ugroženih osoba. Ova jedinica nema funkciju pružanja psihološkog ili pravnog savjetovanja, davanja informacija i drugih oblika pomoći žrtvama/svjedocima.

Nedavno je, u sklopu projekta koji se vodio u suradnji s Veleposlanstvom Velike Britanije, pokrenuta grupa za pružanje pomoći svjedocima pri sudu u Vukovaru. Niz „ženskih udruga“ pružaju informacije i različite oblike pomoći i savjetovanja ženama žrtvama obiteljskog i seksualnog nasilja.

U Republici Hrvatskoj zapravo ne postoji organizirana i sustavna pomoć žrtvama pa ni žrtvama nasilja u obitelji. Naravno, određene oblike pomoći žrtvama kaznenih djela pružaju zdravstvene i socijalne službe te pojedine organizacije civilnog društva. Potreba za sustavom podrške žrtvama nasilja u obitelji je velika i to ne samo na strani žrtava, već i na strani samih pravosudnih djelatnika koji često uočavaju potrebe koje žrtve/svjedoci imaju, ali se njima jednostavno nemaju vremena baviti ili nemaju dostatno znanje o tome kako žrtvama/svjedocima pomoći. Posebno je važno osigurati informiranje žrtava/svjedoka o njihovim pravima i tijeku kaznenog odnosno prekršajnog postupka, pružanje fizičke zaštite žrtvama te psihološke i emocionalne podrške, osiguranje besplatne pravne pomoći, osiguranje mogućnosti zapošljavanja i dodatne izobrazbe.

Postoji i velika potreba za sustavnim usavršavanjem svih koji dolaze u kontakt sa žrtvama/svjedocima općenito i posebno žrtvama nasilja u obitelji o njihovim pravima te načinima postupanja s njima i oblicima pružanja podrške, naročito psihičke i emocionalne.

b) Ciljevi

Ciljevi područja *Poboljšanje statusa žrtve u postupcima u kojima sudjeluje* u slijedećem vremenskom razdoblju su:

- uskladiti nacionalno zakonodavstvo koje se odnosi na zaštitu prava žrtava sa zahtjevima Europske unije te zahtjevima i preporukama Vijeća Europe,
- prilagoditi kazneni i prekršajni postupak povodom djela nasilja u obitelji žrtvama nasilja u obitelji osiguravanjem poštovanja prava žrtava,
- uspostaviti sustav za pružanje podrške žrtvama/svjedocima nasilja u obitelji,
- promovirati prava žrtava te podršku žrtvama i svjedocima kaznenih i prekršajnih djela nasilja u obitelji.

c) Mjere

1. Provesti, objaviti i raspraviti rezultate istraživanja koji će omogućiti oblikovanje smislene i racionalne politike zaštite prava i pružanja podrške žrtvama/svjedocima nasilja u obitelji

Nositelji: Ured za ravnopravnost spolova Vlade RH, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Ministarstvo pravosuđa, Državno odvjetništvo RH

Aktivnosti:

1. provesti istraživanje o mogućnostima zaštite prava i pružanja podrške žrtvama/svjedocima nasilja u obitelji
2. javno objaviti rezultate istraživanja u cilju oblikovanja smislene i racionalne politike zaštite prava i pružanja podrške žrtvama/svjedocima nasilja u obitelji

Rok: 2009. godina

Indikatori:

1. provedeno istraživanje o mogućnostima zaštite prava i pružanja podrške žrtvama/svjedocima nasilja u obitelji
2. javno objavljeni rezultati istraživanja u cilju oblikovanja smislene i racionalne politike zaštite prava i pružanja podrške žrtvama/svjedocima nasilja u obitelji

Potrebna financijska sredstva:

Potrebna financijska sredstva osigurat će se u Državnom proračunu na pozicijama nadležnih tijela.

2. Odrediti glavnog nositelja kreiranja politike pružanja podrške žrtvama/svjedocima nasilja u obitelji koji bi ujedno i nadgledao provođenje politike zaštite prava žrtava nasilja u obitelji

Nositelji: Ured za ljudska prava Vlade RH, Ministarstvo pravosuđa, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstvo unutarnjih poslova, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Ured za ravnopravnost spolova Vlade RH, organizacije civilnog društva

Aktivnosti:

1. odrediti glavnog nositelja kreiranja politike pružanja podrške žrtvama/svjedocima nasilja u obitelji
2. propisati djelokrug rada nositelja kreiranja politike pružanja podrške žrtvama/svjedocima nasilja u obitelji

Rok: 2008. godina

Indikatori:

1. određen glavni nositelj kreiranja politike pružanja podrške žrtvama/svjedocima nasilja u obitelji
2. propisan djelokrug rada nositelja kreiranja politike pružanja podrške žrtvama/svjedocima nasilja u obitelji

Potrebna financijska sredstva:

Potrebna financijska sredstva osigurat će se u Državnom proračunu na pozicijama nadležnih tijela.

3. Izraditi analizu međunarodnih dokumenata, dobre prakse drugih država i zakonodavstva Republike Hrvatske koje se bavi zaštitom prava žrtava/svjedoka te pružanjem podrške žrtvama/svjedocima i izraditi prijedloge izmjena odnosno donošenja novih propisa posebno uzimajući u obzir potrebe žrtava nasilja u obitelji

Nositelji: Ministarstvo pravosuđa, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija, Ministarstvo unutarnjih poslova, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ured za ljudska prava Vlade RH, organizacije civilnog društva

Aktivnosti:

1. osnovati radnu skupinu za izradu analize međunarodnih dokumenata, dobre prakse drugih država i zakonodavstva Republike Hrvatske koja se bavi zaštitom prava žrtava/svjedoka
2. izraditi analizu međunarodnih dokumenata, dobre prakse drugih država i zakonodavstva Republike Hrvatske koja se bavi zaštitom prava žrtava/svjedoka
3. izraditi prijedlog izmjena postojećih, odnosno, donošenja novih propisa posebno uzimajući u obzir potrebe žrtava/svjedoka nasilja u obitelji

Rok: 2008. godina

Indikatori:

1. osnovana radna skupina za izradu analize međunarodnih dokumenata, dobre prakse drugih država i zakonodavstva Republike Hrvatske koja se bavi zaštitom prava žrtava/svjedoka
2. izrađena analiza međunarodnih dokumenata, dobre prakse drugih država i zakonodavstva Republike Hrvatske koja se bavi zaštitom prava žrtava/svjedoka
3. izrađen prijedlog izmjena postojećih, odnosno, donošenja novih propisa posebno uzimajući u obzir potrebe žrtava/svjedoka nasilja u obitelji
4. usvojene izmjene postojećih propisa odnosno usvojeni novi propisi

Potrebna financijska sredstva:

Potrebna financijska sredstva osigurat će se u Državnom proračunu na pozicijama nadležnih tijela.

4. Prilikom izrade izmjena relevantnih zakona u iste ugraditi zaštitu žrtava kaznenih djela općenito i žrtava nasilja u obitelji

Nositelj: Ministarstvo pravosuđa u suradnji s nadležnim državnim tijelima

Aktivnosti:

1. prilikom izrade izmjena relevantnih zakona (Kaznenog zakona, Zakona o kaznenom postupku, Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji) u obzir uzeti potrebu zaštite prava žrtava kaznenih djela s naglaskom na žrtve nasilja u obitelji uključujući pravo na informaciju, pravo na pristup sudovima, pravo na naknadu štete, pravo na osiguranje, pravo na zaštitu, pravo na privatnost i slično

Rok: kontinuirano

Indikatori:

1. broj izrađenih izmjena zakona kojom prilikom je u obzir uzeta potreba zaštite prava žrtava kaznenih djela s naglaskom na žrtve nasilja u obitelji uključujući pravo na informaciju, pravo na pristup sudovima, pravo na naknadu štete, pravo na osiguranje, pravo na zaštitu, pravo na privatnost i slično

Potrebna financijska sredstva:

Potrebna financijska sredstva osigurat će se u Državnom proračunu na pozicijama nadležnih tijela.

5. Osigurati da kazneni odnosno prekršajni postupci ne dovode do sekundarne viktimizacije žrtve te da se uz vođenje ovih postupaka pruža pomoć (psihološka, emocionalna, zdravstvena, socijalna i slično) žrtvama nasilja u obitelji

Nositelji: Ministarstvo pravosuđa, Ministarstvo unutarnjih poslova, Državno odvjetništvo RH, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, organizacije civilnog društva u suradnji s državnim i javnim institucijama

Aktivnosti:

1. izraditi sustav mjera kojima će se spriječiti sekundarna viktimizacija žrtve prilikom provođenja kaznenog odnosno prekršajnog postupka
2. provoditi mjere radi sprječavanja sekundarne viktimizacije žrtava
3. osigurati pružanje sve potrebne pomoći (psihološke, emocionalne, zdravstvene, socijalne i slično) žrtvama nasilja u obitelji

Rok: Aktivnost 1. - 2009. godina

Aktivnost 2. i 3. - kontinuirano

Indikatori:

1. izrađen sustav mjera kojima će se spriječiti sekundarna viktimizacija žrtve prilikom provođenja kaznenog odnosno prekršajnog postupka
2. broj provedenih mjera u cilju sprječavanja sekundarne viktimizacije žrtava
3. broj žrtava nasilja koje su dobile potrebne oblike pomoći

Potrebna financijska sredstva:

Potrebna financijska sredstva osigurat će se u Državnom proračunu na pozicijama nadležnih tijela.

6. Izraditi program, odnosno utvrditi mjere koje je potrebno poduzeti kako bi se olakšali negativni učinci nasilja u obitelji i pružila pomoć žrtvama nasilja u obitelji u njihovoj rehabilitaciji u zajednici, kod kuće i na radnom mjestu te odrediti provoditelje tih mjera

Nositelj: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva, Ministarstvo pravosuđa, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Ministarstvo unutarnjih poslova, Ured za ravnopravnost spolova Vlade RH, Ured za ljudska prava Vlade RH, organizacije civilnog društva

Aktivnosti:

1. osnovati radnu skupinu za izradu programa, odnosno mjera s ciljem olakšavanja negativnih učinaka nasilja u obitelji i pružanja pomoći žrtvama nasilja u obitelji u njihovoj rehabilitaciji
2. izraditi program odnosno utvrditi mjere s ciljem olakšavanja negativnih učinaka nasilja u obitelji i pružanja pomoći žrtvama nasilja u obitelji u njihovoj rehabilitaciji
3. usvojiti program, odnosno sustav mjera
4. provoditi program
5. evaluirati učinke provedbe programa/mjera

Rok: Aktivnosti 1., 2. i 3. - 2010. godina

Aktivnosti 4. i 5. – kontinuirano

Indikatori:

1. osnovana radna skupina za izradu programa, odnosno mjera s ciljem olakšavanja negativnih učinaka nasilja u obitelji i pružanja pomoći žrtvama nasilja u obitelji u njihovoj rehabilitaciji
2. izrađen i usvojen program odnosno utvrđene mjere s ciljem olakšavanja negativnih učinaka nasilja u obitelji i pružanja pomoći žrtvama nasilja u obitelji u njihovoj rehabilitaciji
3. kvaliteta usvojenog programa
4. broj i zadovoljstvo korisnika programa
5. provedena evaluacija učinaka provedbe programa/mjera

Potrebna financijska sredstva:

Potrebna financijska sredstva osigurat će se u Državnom proračunu na pozicijama nadležnih tijela.

7. Osigurati besplatnu, svima jednako dostupnu pomoć za žrtve nasilja u obitelji putem specijaliziranih udruga/organizacija/službi za pomoć žrtvama nasilja u obitelji (savjetovanje, liječnički i forenzički pregled, post-traumatska psihološka i socijalna pomoć, zaštita sigurnosti)

Nositelj: Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstvo unutarnjih poslova, Ministarstvo pravosuđa, organizacije civilnog društva

Aktivnosti:

1. izraditi program pružanja pomoći žrtvama nasilja u obitelji
2. utvrditi način pružanja pomoći žrtvama i sustav financiranja provedbe programa
3. razviti sustav kontrole kvalitete i evaluacije postignuća provedbe programa
4. provoditi program pružanja pomoći žrtvama nasilja u obitelji

Rok: Aktivnost 1., 2. i 3. – 2010. godina

Aktivnost 4. - kontinuirano

Indikatori:

1. izrađen i usvojen program pružanja pomoći žrtvama nasilja u obitelji

2. utvrđen način pružanja pomoći žrtvama te sustav financiranja provedbe programa
3. izrađen sustav kontrole kvalitete i evaluacije provedenih programa
4. kvaliteta programa pružanja pomoći žrtvama nasilja u obitelji
5. broj i zadovoljstvo korisnika programa

Potrebna financijska sredstva:

Potrebna financijska sredstva osigurat će se u Državnom proračunu na pozicijama nadležnih tijela.

8. Umrežiti različite državne službe i organizacije civilnog društva koje pružaju podršku žrtvama/svjedocima općenito te žrtvama/svjedocima nasilja u obitelji kako bi se osiguralo njihovo koordinirano djelovanje

Nositelji: *Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstvo unutarnjih poslova, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Ministarstvo pravosuđa, Ured za ravnopravnost spolova Vlade RH, Ured za ljudska prava Vlade RH, organizacije civilnog društva*

Aktivnosti:

1. izraditi plan umrežavanja različitih državnih službi i organizacija civilnog društva koje pružaju podršku žrtvama/svjedocima općenito te žrtvama/svjedocima nasilja u obitelji
2. utvrditi izvore financijskih sredstava namijenjenih održavanju mreže različitih državnih službi i organizacija civilnog društva radi njihovog koordiniranog djelovanja

Rok: 2010. godina

Indikatori:

1. izrađen plan umrežavanja različitih državnih službi i organizacija civilnog društva koje pružaju podršku žrtvama/svjedocima općenito te žrtvama/svjedocima nasilja u obitelji
2. utvrđeni izvori financijskih sredstava namijenjenih održavanju mreže različitih državnih službi i organizacija civilnog društva radi njihovog koordiniranog djelovanja

Potrebna financijska sredstva:

Potrebna financijska sredstva osigurat će se u Državnom proračunu na pozicijama nadležnih tijela.

9. Opremiti prostorije policije (za obavljanje obavijesnih razgovora s djecom i maloljetnim osobama žrtvama svih kažnjivih radnji) i sudove kako bi se zadovoljile potrebe žrtava/svjedoka (posebne čekaonice za žrtve/svjedoke odvojene od onih u kojima čeka okrivljenik, uvođenje videolinka u sve sudove i slično)

Nositelj: *Ministarstvo pravosuđa, Ministarstvo unutarnjih poslova*

Aktivnosti:

1. izraditi plan opremanja sudova radi zadovoljavanja potreba žrtava/svjedoka osiguranjem posebnih čekaonica za žrtve/svjedoke odvojenih od onih u kojima čeka okrivljenik, uvođenjem videolinka u sve sudove i slično
2. izraditi plan opremanja soba u službenim prostorijama policije za obavljanje obavijesnih razgovora sa žrtvama/djecom i maloljetnicima
3. osigurati financijska sredstava namijenjena opremanju sudova i prostorija policije
4. opremiti sudove i prostorije policije u cilju zadovoljavanja potreba žrtava/svjedoka

Rok: Aktivnost 1. i 2. – 2009. godina

Aktivnost 3. – kontinuirano po godinama

Aktivnost 4. - 2010. godina

Indikatori:

1. izrađen plan opremanja sudova radi zadovoljavanja potreba žrtava/svjedoka
2. izrađen plan opremanja soba u službenim prostorijama policije za obavljanje obavijesnih razgovora sa žrtvama/djecom i maloljetnicima
3. osigurana financijska sredstva namijenjena opremanju sudova i prostorija policije
4. broj sudova i prostorija policije opremljenih radi zadovoljavanja potreba žrtava/svjedoka

Potrebna financijska sredstva:

Potrebna financijska sredstva osigurat će se u Državnom proračunu na pozicijama nadležnog ministarstva.

10. Izraditi vodič o postupanju sa žrtvama/svjedocima nasilja u obitelji, načinima njihova ispitivanja te načinima izbjegavanja sekundarne viktimizacije

Nositelji: *Ministarstvo pravosuđa, Ministarstvo unutarnjih poslova, Državno odvjetništvo RH, organizacije civilnog društva*

Aktivnosti:

1. prikupiti inozemne i tuzemne primjere dobre prakse o postupanju sa žrtvama/svjedocima nasilja u obitelji, načinima njihova ispitivanja te načinima izbjegavanja sekundarne viktimizacije
2. izraditi vodič o postupanju sa žrtvama/svjedocima nasilja u obitelji, načinima njihova ispitivanja te načinima izbjegavanja sekundarne viktimizacije
3. tiskati vodič
4. objaviti vodič na web stranicama i distribuirati vodič

Rok: 2009. godina

Indikatori:

1. prikupljeni inozemni i tuzemni primjeri dobre prakse o postupanju sa žrtvama/svjedocima nasilja u obitelji, načinima njihova ispitivanja te načinima izbjegavanja sekundarne viktimizacije
2. izrađen i tiskan vodič o postupanju sa žrtvama/svjedocima nasilja u obitelji, načinima njihova ispitivanja te načinima izbjegavanja sekundarne viktimizacije
3. objavljen vodič na web stranicama
4. broj distribuiranih primjeraka vodiča

Potrebna financijska sredstva:

Potrebna financijska sredstva osigurat će se u Državnom proračunu na pozicijama nadležnih tijela.

11. U suradnji svih nadležnih državnih tijela organizirati usavršavanje svih djelatnika policije, državnog odvjetništva, odvjetnika, sudaca, osoba koje bi radile u službama/organizacijama za pružanje podrške žrtvama/svjedocima nasilja u obitelji, volontera kao i drugih osoba koje svakodnevno dolaze u kontakt sa žrtvama (liječničko osoblje, socijalni radnici, djelatnici organizacija civilnog društva) o pravima žrtava/svjedoka nasilja u obitelji, njihovim potrebama za podrškom te mogućnostima koje već postoje

Nositelj: *nadležna državna tijela čiji djelatnici će pohađati programe izobrazbe (Ministarstvo pravosuđa-Pravosudna akademija, Ministarstvo unutarnjih poslova, Državno odvjetništvo RH, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi), Hrvatska odvjetnička komora-Odvjetnička akademija, Hrvatska liječnička komora, znanstvene institucije, organizacije civilnog društva*

Aktivnosti:

1. izraditi program izobrazbe djelatnika i volontera koji se u svom radu susreću sa žrtvama nasilja u obitelji o pravima žrtava/svjedoka, njihovim potrebama za podrškom te mogućnostima koje već postoje
2. provoditi izobrazbu djelatnika i volontera
3. razviti sustav kontrole kvalitete i evaluacije postignuća provedbe programa stručnog usavršavanja

Rok: Aktivnost 1. i 3. – 2009. godina
Aktivnost 2. – kontinuirano

Indikatori:

1. izrađen program izobrazbe djelatnika i volontera koji se u svom radu susreću sa žrtvama nasilja u obitelji o pravima žrtava/svjedoka, njihovim potrebama za podrškom te mogućnostima koje već postoje
2. broj i kvaliteta provedenih programa djelatnika i volontera
3. izrađen sustav praćenja, kontrole kvalitete i evaluacije provedenih programa izobrazbe s pripadajućim instrumentarijem i postupcima
4. provedena evaluacija postignuća izobrazbe

Potrebna financijska sredstva:

Potrebna financijska sredstva osigurat će se u Državnom proračunu na pozicijama nadležnih tijela.

VI. SENZIBILIZACIJA JAVNOSTI ZA PROBLEMATIKU NASILJA U OBITELJI

a) Analiza i ocjena stanja

Mediji u Republici Hrvatskoj imaju posebnu ulogu u slučajevima izvještavanja o nasilju u obitelji. Dosadašnja iskustva u medijskom praćenju problematike nasilja u obitelji ukazuju na potrebu sustavnijeg pristupa medija radi zaštite identiteta svih žrtava nasilja, s naglaskom na žrtve nasilja u obitelji. Posebnu je pažnju potrebno usmjeriti na zaštitu identiteta žena, djece i maloljetnih osoba žrtava obiteljskog nasilja. Na navedenu potrebu upozorava i etički kodeks novinara koji nalaže da „novinar treba štiti čovjekovu intimu od neopravdanog i senzacionalističkog otkrivanja u javnosti te je obvezan poštivati svačije pravo na privatni i obiteljski život, dom zdravlje i prepisku“. U tom smislu, prilikom izvještavanja o počinjenom nasilju u obitelji urednici dnevnih i tjednih listova, novinari i izvjestitelji s mjesta događaja na umu trebaju obvezno imati činjenicu da se žrtve nasilja, bez obzira na spol i dob, nalaze u iznimno teškoj situaciji te su posebno osjetljive na reakcije okoline koje u većini slučajeva polaze od pretpostavke o „podijeljenoj odgovornosti za nasilje“ čime su žrtve stavljene u iznimno tešku situaciju. Upravo zbog toga potrebno je štiti privatnost žrtava.

Kako bi se navedene težnje ostvarile potrebno je, radi dodatnog razvoja svijesti o težini problematike nasilja u obitelji te potreba žrtava nasilja, prvenstveno provoditi edukacije i senzibilizacije novinara i urednika tiskanih i elektronskih medija koji prate ova područja društvene zbilje, a na kojima bi se ukazalo na ulogu medija u prevenciji i sprječavanju obiteljskog nasilja, kao i nužnu potrebu zaštite privatnosti i identiteta žrtava nasilja. Vrlo često se događa da se, uslijed želje za što bržom dostavom informacija i senzacionalizmom, u drugi plan stavlja zaštita žrtve. Objavljena slika žrtve u tiskanim i elektroničkim medijima često dodatno otežava već ionako tešku situaciju. Uslijed navedenog, pogotovo u manjim sredinama, žrtva postaje predmetom izrugivanja, ismijavanja pa i izopćenja iz sredine. Upravo zbog navedenog ukazuje se na nužnost dodatne izobrazbe novinara koji prate problematiku nasilja u obitelji putem okruglih stolova, seminara i stručnih predavanja.

Novinari bi, uz policijske djelatnike, trebali prvi biti informirani o nasilju u obitelji, ali i samim tim biti prvi u nošenju odgovornosti u slučajevima kad informacija poprimi senzacionalistički karakter i izravno ugrozi identitet žrtve. Vrlo je važno da novinar zna pravi izvor informacija, da izbjegava necjelovite informacije koje vrlo često predstavljaju jedini izvor za pisanje teksta, a što dodatno stigmatizira žrtvu. Novinar je dužan temeljito pristupiti obradi informacija. Slijedom navedenog, potrebno je istaknuti *Priručnik sa smjernicama za medijsko izvještavanje o nasilju u obitelji*, u izdanju Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, u kojem je prikazana zakonska regulativa vezana uz medijsko izvještavanje, primjeri dobre i loše medijske prakse te smjernice za medijsko izvještavanje o nasilju u obitelji.

U provođenju aktivnosti na senzibilizaciji javnosti o štetnosti i neprihvatljivosti nasilničkog ponašanja u obitelji mediji imaju ključnu ulogu koja je ostvariva putem radio i TV emisija. Priče o žrtvama nasilja i nasilničkom ponašanju u obitelji, dovođenje stručnjaka u radijske i televizijske emisije dobar su način da se javnosti skrene pozornost na ovaj sve izraženiji društveni problem. Kao važan zadatak medija u promicanju ove teme nameće se i upozoravanje institucija o potrebi provođenja zakonskih obveza radi sprečavanja pojave novih događaja nasilja u obitelji. Osim navedenog, javnost je moguće dodano senzibilizirati putem promidžbenog materijala kojim se ukazuje na potrebu sprječavanja ovakvog ponašanja te štetnih posljedica za žrtve nasilja.

b) Ciljevi

Ciljevi područja *Senzibilizacija javnosti za problematiku nasilja u obitelji* u slijedećem vremenskom razdoblju su :

- senzibilizacija medijskih radnika o štetnosti nasilničkog ponašanja i provođenje dodatnih edukacija o mogućnostima izvještavanja o navedenoj problematici,
- razvoj svijesti javnosti o štetnosti nasilničkog ponašanja,
- senzibilizacija za problematiku nasilja u obitelji.

c) Mjere

1. Provoditi edukaciju medijskih radnika o mogućnostima izvještavanja o nasilju u obitelji

Nositelji: *Hrvatsko novinarsko društvo, medijske kuće (HRT – javna televizija)*

Aktivnosti:

1. organizirati i provoditi stručna predavanja, okrugle stolove i seminare za medijske radnike o mogućnostima izvještavanja o nasilju u obitelji

Rok: kontinuirano

Indikatori :

1. broj i kvaliteta održanih stručnih predavanja, okruglih stolova i seminara za medijske radnike o mogućnostima izvještavanja o nasilju u obitelji
2. broj medijskih radnika polaznika predavanja, seminara i okruglih stolova
3. zadovoljstvo sudionika

Potrebna financijska sredstva:

Potrebna financijska sredstva osigurat će se u Državnom proračunu na pozicijama nadležnih tijela.

2. Redovito ažurirati Adresar ustanova, organizacija i ostalih institucija koje pružaju pomoć, podršku i zaštitu žrtvama nasilja u obitelji i osiguravati njegovu dostupnost najširem krugu osoba

Nositelji: Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, organizacije civilnog društva

Aktivnosti:

1. jednom godišnje prikupljati podatke o ustanovama, organizacijama i institucijama koje pružaju pomoć žrtvama nasilja u obitelji
2. izraditi izmjene i dopune Adresara
3. tiskati Adresar
4. objavljivati Adresar na web stranicama i distribuirati Adresar

Rok: kontinuirano

Indikatori :

1. prikupljeni podaci o ustanovama, organizacijama i institucijama koje pružaju pomoć žrtvama nasilja u obitelji
2. izrađene izmjene i dopune Adresara
3. jednom godišnje izdavanje Adresara
4. objavljivanje Adresara na web stranicama
5. broj distribuiranih primjeraka Adresara

Potrebna financijska sredstva:

Potrebna financijska sredstva osigurat će se u Državnom proračunu na pozicijama nadležnog ministarstva.

3. Redovito obilježavati datume koji su vezani uz promicanje ljudskih prava i unaprjeđenje položaja žrtava nasilja u obitelji radi senzibilizacije javnosti

Nositelji: Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Ministarstvo unutarnjih poslova, Ministarstvo pravosuđa, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Ured za ravnopravnost spolova Vlade RH, Ured za ljudska prava Vlade RH, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, županijska povjerenstva za ravnopravnost spolova, organizacije civilnog društva

Aktivnosti:

1. redovito provoditi aktivnosti na obilježavanju datuma koji su vezani uz promicanje ljudskih prava i unaprjeđenje položaja žrtava nasilja u obitelji

Rok: kontinuirano

Indikatori:

1. broj i kvaliteta provedenih aktivnosti
2. zadovoljstvo korisnika aktivnosti

Potrebna financijska sredstva:

Potrebna financijska sredstva osigurat će se u Državnom proračunu i proračunu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave na pozicijama nadležnih tijela.

4. Osigurati dostupnost informacija o zaštiti od nasilja u obitelji

Nositelji: nadležna tijela državne uprave, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, županijska povjerenstva za ravnopravnost spolova, organizacije civilnog društva

Aktivnosti:

1. redovito tiskati promidžbeni materijal (informativne letke, brošure i sl.) namijenjen žrtvama nasilja u obitelji
2. distribuirati promidžbeni materijal radi osiguravanja njegove dostupnosti

Rok: kontinuirano

Indikatori :

1. količina i kvaliteta tiskanog materijala
2. količina podijeljenog materijala
3. zadovoljstvo korisnika/ca

Potrebna financijska sredstva:

Potrebna financijska sredstva osigurat će se u Državnom proračunu i proračunu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave na pozicijama nadležnih tijela.

3. Završne odrednice

1. Tijela državne uprave dužna su provoditi mjere iz Nacionalne strategije zaštite od nasilja u obitelji u cilju unaprjeđenja zaštite žrtava obiteljskog nasilja.
2. Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti prati provedbu Nacionalne strategije zaštite od nasilja u obitelji, za razdoblje od 2008. do 2010. i izvještava Vladu Republike Hrvatske o njezinoj provedbi.
3. Sva tijela zadužena za provedbu mjera Nacionalne strategije zaštite od nasilja u obitelji trebaju izraditi propise za provedbu istih iz svoje nadležnosti.
4. Sva tijela zadužena za provedbu mjera Nacionalne strategije dužna su ih uvrstiti u svoje godišnje planove te za svaku godinu osigurati sredstva iz Državnog proračuna i proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave za njihovu provedbu.
5. Vlada Republike Hrvatske osnovat će Povjerenstvo za unaprjeđenje zaštite od nasilja u obitelji do kraja 2008. godine.
6. U slučaju promjene ustroja državnih tijela koja su nositelji mjera, ministarstvo nadležno za obitelj izvršit će promjenu nositelja mjera.
7. Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti tiskat će, u roku od 6 mjeseci nakon usvajanja, Nacionalnu strategiju u crnom tisku, na Brailleovom tisku ili u audio zapisu te će je objaviti na web stranicama.
8. Nacionalna strategija zaštite od nasilja u obitelji, za razdoblje od 2008. do 2010. objavit će se u Narodnim novinama.